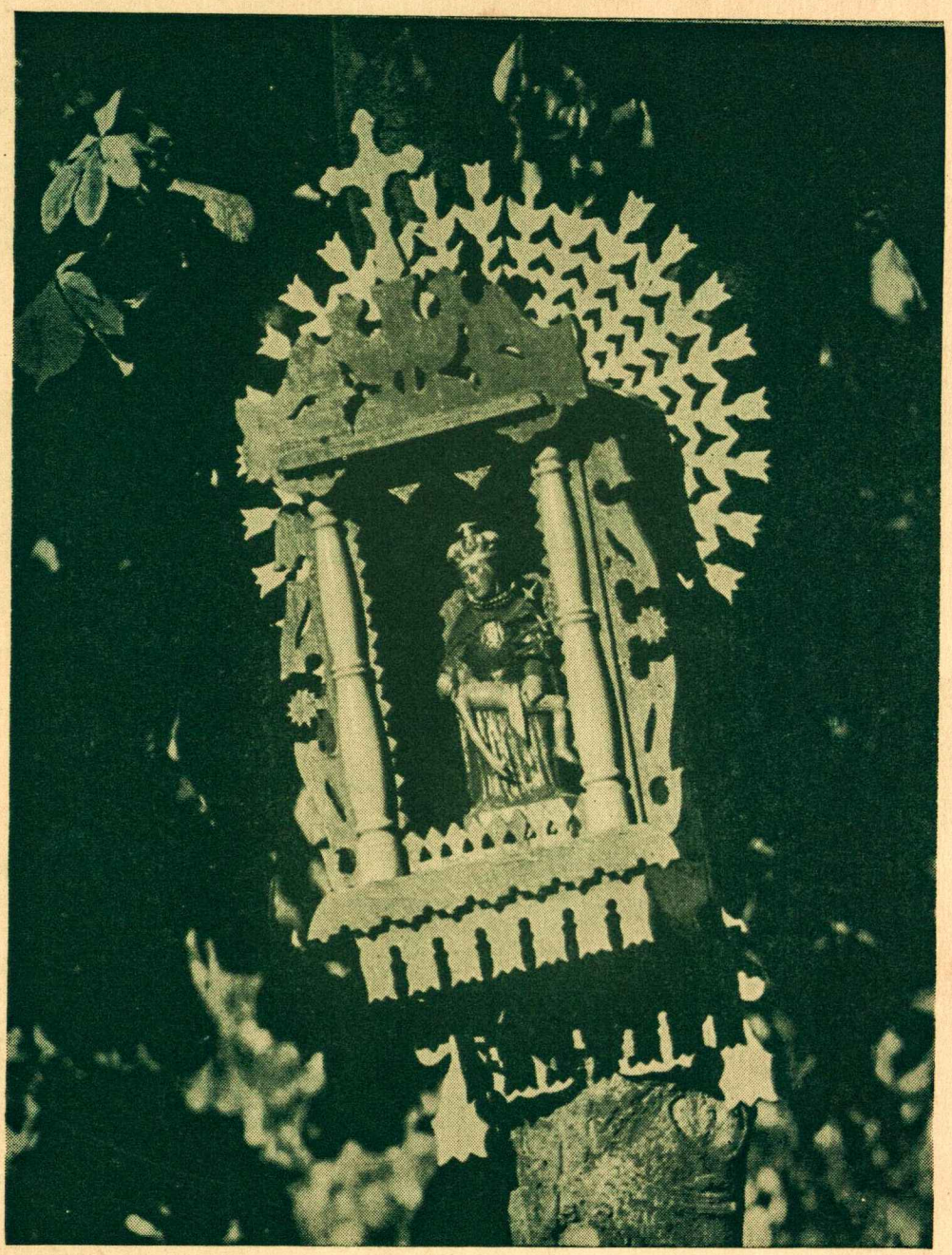
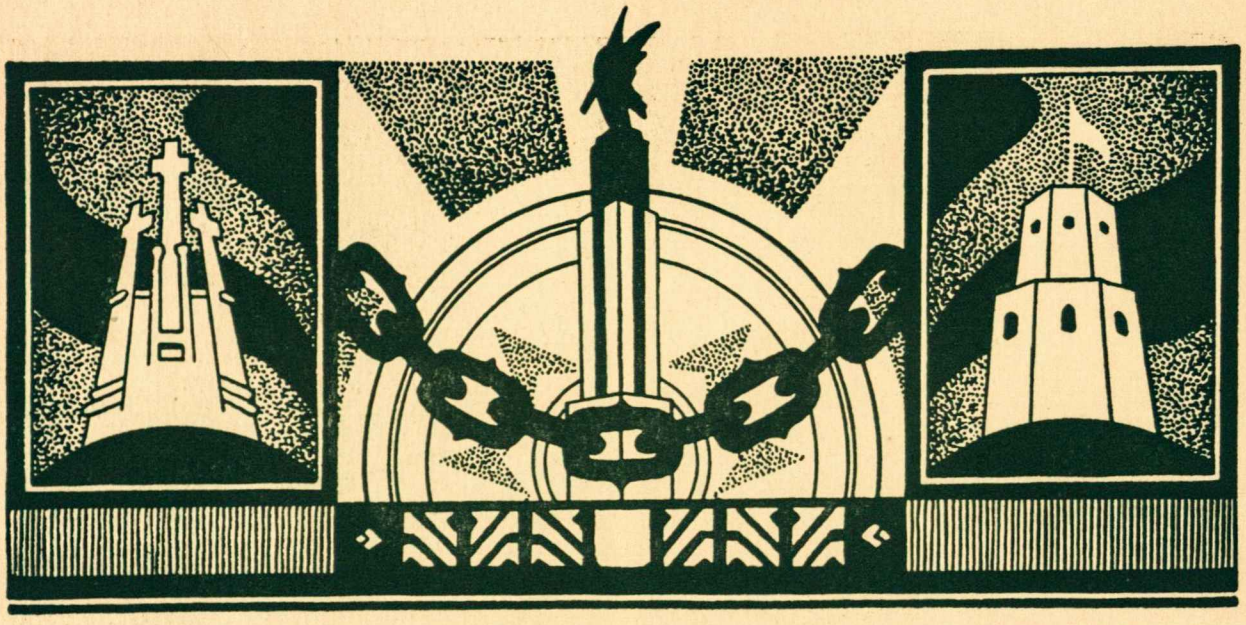
3

Ateitis

PASAKYKIT, GIMTAI ŠALIAI, KAD AŠ JĄ MYLĖJAU

T U R I N Y S

Prof. dr. Antanas Maceina, Daugiaveidė motinystė ..... 1.
Ada Karvelytė, Motinai ..... 2.
Leonardas Žitkevičius, Eilėraščiai ..... 4.
At-kų kultūrinė veikla ..... 5.
Albinas Marius Katiliškis, Pasakojimas apie veidrodį .... 6.
Alfa Sušinskas, Kai žmogžudys mato savo auką altoriaus garbėje ..... 8.
Pranas Kozulis, Eilėraščiai ..... 10.
J. Šarūnas, Žingsniai žaliakalnio gatvelėje ..... 11.
Reino konferenciją prisiminus ..... 12.
Kazys Bradūnas, Sapnas apie šiaurę (eil.) ..... 14.
MERGAITĖMS
Lietuvė motina ..... 15.
Irena Tr., Vietoj laiško motinai ..... 16.
Birutė Empakerytė, Vakaras ant Atlanto ..... 17.
Ar norėtum studijuoti Notre Dame universitete? ..... 18.
Joan Christie, Amerikos Katalikų Studentų Sąjūdžiai .... 19.
SPORTAS ..... 20.
MŪSŲ GIMTOJI KALBA ..... 21.
ĮVYKIAI, DARBAI, ŽMONĖS ..... 22.
MES PLAČIAME PASAULYJE ..... 23.

Viršelio 1 psl.: Pieta, V. Augustino nuotr.
Viršelio 2 psl. vinjetė P. Miškinio.
Tekste 12 iliustracijų ir 3 vinjetės.

Ateitis

Nr. 3 (15) GEGUŽIS - MAY 1950 M.

ATEITININKŲ ŽURNALAS

REDAGUOJA: **Kazys Ambrozaitis, Aldona Bužinskaitė, Antanas Sabaliauskas.**

Redakcijos įgaliotinis Čikagoje: **Aloyzas Baronas**

Leidžia: Pasaulio Moksleivių Ateitininkų Sąjunga.

Redakcijos ir administracijos adresas :

"Ateitis", 417 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. U.S.A.

PRENUMERATA metams: $3.00 pagal U.S. dol. kursą

Garbės prenumerata metams $10.00.

Atskiro nr. kaina 30 ct.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association "Ateitis", 417 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Subscription $3.00 per year.

Single copy 30 cents.

Aplication for 2nd class mailing is pending at Brooklyn, N. Y. Post office.

V. Kasiulis — Motina

DAUGIAVEIDĖ MOTINYSTĖ

KELETAS MINČIŲ MOTINOS DIENAI

ANTANAS MACEINA

Šimtus kartų esame girdėję posakį: "Kiekviena moteris yra motina", ir šimtus kartų ji dar girdėsime.

Tačiau vargiai bent sykį pajautėme, koką didelę prasmę jis savyje slepia. Vargiai pajautėme, kokia palaima ir kartu kokia tragika byloja iš šių trumpučių žodžių. **Motinystė yra moters pašaukimas.** Tačiau žemės gyvenimas yra toks daugiaveidis ir daugialypis, kad ir motinystė jame nušvinta labai nevienoda šviesa. **Kiekviena moteris pasidaro motina — būtinai ir neišvengiamai.** Tačiau kaip labai skirtinga yra ši motinystė! Vieną ji iškelia ligi altoriaus garbės, kitą nustumia į patelių eiles; vieną ji padaro namų angelų sargu, kitą įrašydina į gyvulių globos draugiją. **Motinystė yra moters likimas.** Bet kaip labai šis likimas yra sudėtas į pačios moters rankas! Nuo moters valios, nuo jos širdies, nuo jos aukos priklauso, kokią motinystę ji pasirinks ir savomis rankomis nusikals. Motinos Diena — toji moters prasmės šventė — kaip tik ir yra proga apie tai pagalvoti. Šis trumpas straipsnelis nori duoti medžiagos lemtingoms moters mintims, nes **motinystės mintis ištikro yra lemtinga.**

1. ŠUNINĖ MOTINYSTĖ

Atleiskite šį žiaurų žodį! Jį išradau ne aš. Jis yra paties gyvenimo tikrovė. Jis reiškia baisų moters paklydimą. Jis yra prigimties kerštas už motinystės pažeminimą. — Freiburge ant Breisgau upės kranto stovi kavinė K e r n . Ten užeina kartais kavos išgerti. Ten ateina ir viena dama, vidutinio amžiaus, vedina kudlotu šuneliu. Pati sau ji užsisako kavos ir torto. Šuneliui užsako kavos ir pyragaitį. Dama gurkšnoja kavą ant staliuko. Šunelis ją laka ir pyragaitį mandagiai ėda po staliuku. Palakęs ir paėdęs, išsitiesia ant minkšto kilimo pasilsėtų ir laukia kantrus, kol jo dama baigs savo popietį. Ir taip kiekvieną sykį. Ant dešinės jos rankos blizga vedybinis žiedas. Ji yra ištekėjusi. Ji yra motina. Tasai kudlotas šunelis — jos sūnelis. Amerikoje, girdėjau, esama šunų kapinių, daug gražesnių už žmonių kapines. Ten guli palaidoti šių paklydusių motinų sūnūs — keturkojai, ištikimi šuneliai.

Mums sunku suprasti, kokios rūšies piktoji dvasia nuvedė šias moteris į **gyvulinę** motinystę. Mums sunku suvokti, kodėl jos paklydo motinystės kelyje. Gal tai buvo kerštо dvasia už nužudytą jų įščiaus gyvybę. Gal tai buvo apgavystės dvasia; gal nepasitikėjimo dvasia; kas žino. Viena yra tik aišku, kad šios rūšies motinystė yra baisus paklydimas. Kodėl vietoje kudloto šunelio neatsivesti į kavinę aną mergaitę, kuri Freiburge prie Kronen tilto sušalusiomis rankutėmis pardavinėja praeiviams pirmąsias žibutes? Kodėl nepastatyti antkapio anam nežinomam pabėgėliui iš Rytų, kuris mirė New Yorko gatvėje, nepalikdamas nė cento laidotuvių biurui sumokėti? Mums tai visa yra taip aišku, kad atsakymas į šiuos klausimus būtų banalybė. O vis dėlto taip nėra. Ana dama Kronen tilto mažutės pardavėjos nepakvies į kavinę ir nenupirks jai pyragaičio. Anos turtuolės Amerikoje niekados nepastatys antkapio Čikagos ar Filadelfijos vargšams. Vietoje sušalusios mergaitės kavinėje ės pyragaitį keturkojis kud-

LIETUVOS NACIONALINĖ MOKYKLŲ BIBLIOTEKA

ADA KARVELYTĖ

MOTINAI

Taip norėčiau šiandien su tavim pabūti,
Ten pas gimtą gryčią prie baltų beržų...
Tau papuoščiau galvą aš melsvom žibutėm.
Suptųsi drugeliai ant margų žiedų...

Vėl mane kaip mažą prie krūtinės glaustum,
Klausinėtum tyliai, ar nepavargau —
Vėl žydėtų sodai, vėliai grįžtų paukščiai,
Vėl girdėčiau balsą iš paties dangaus...

Pamenu, kai saulei leidžiantis, prie vartų
Tu mane sutikus pabarei švelniai..
Ak, nepažinau dar tuokart tavo vargo —
Ak, dar nežinojau, kur kančių keliai...

Motin, šiandien palmių soduose paklydau,
O ateik, parveski į gimtus namus —
Čia nėra berželių, nei medinių kryžių,
Be tavęs čia nyku, baisiai neramu...

Taip norėčiau šiandien su tavim pabūti,
Ten pas gimtą gryčią, prie baltų beržų...
Tau papuoščiau galvą aš melsvom žibutėm, —
Suptųsi drugeliai ant margų žiedų...

---

lius ir vietoje mirusiojo vargšo bus puošniai paladotas šio keturkojo brolis. Ar šis paklydimas nenužengdins ant pasaulio, dangaus ugnį, sunku pasakyti. Viena yra tikra, kad šuninė motinystė, keturkoji iškelianti aukščiau už žmogaus kūdikį, yra motinystė praraja, kurion nukrinta neviena moteris, paklydusi savame miške, nes motinystė ištikro yra labai klaidus miškas moteriškojo gyvenimo kelyje.

2. UNAMUNO RACHELĖ

Turbūt būsite girdėję apie ispanų rašytoją, filosofą ir mokslininką Miguel de Unamuno. Aš jį pavadinčiau Pietų Dostojevskiu: taip giliai jis moka įžvelgti į žmogaus prigimtį. Šis rašytojas tarp daugybės kitų savo veikalų yra parašęs ir novelę "Dos madres — dvi motinos", kurioje pagrindinis vaidmuo tenka Rachelei. Tai nevaisinga moteris. Gimdyti ji negali. Pati prigimtis yra uždariusi jos įščių. Tačiau kūdikio troškimas joje yra toks gaivalingas, kad nevaisingas jos įščius jai virsta tiesiog pragaru. "Kur yra pragaras " — klausia ji sykį savo meilužį Juaną. — "Sakoma žemės centre" — šis atsako Rachelei.— "Greičiau nevaisingo įščiaus centre", — pataiso ji Juaną. Netverdama noru turėti vaiką, Rachelė ištekina savo meilužį už kitos moters, kad jis iš šiosios **jai** pagimdytų kūdikį; jai, Rachelei, ne tikrajai motinai ir savo žmonai. Ir ištikro Rachelė paima naujagimį nuo jo motinos, nes ji trokšta jausti mažučio kūnelio šilimą, jo svorį ant savo kelių, jo verksmą ir jo šypseną. Juanas, Rachelės meilužis, nebejstengia pakelti tokio gaivališko motiniškumo ir nušoka nuo uolos. Rachelei Juano mirtis nėra jokia nelaimė. Ji troško tik kūdikio, kūdikio ne kaip būsimos asmenybės, bet kaip fizinio silpno padaro, traukiančio moterį savo bejėgiškumu ir pagalbos reikalingumu. Unamuno Rachelė įvykdė 20 šimt. pradžioje švedės Elen Key paleistą šūkį: "Duokite mums vaiką. Vyras gali eiti šalin!"

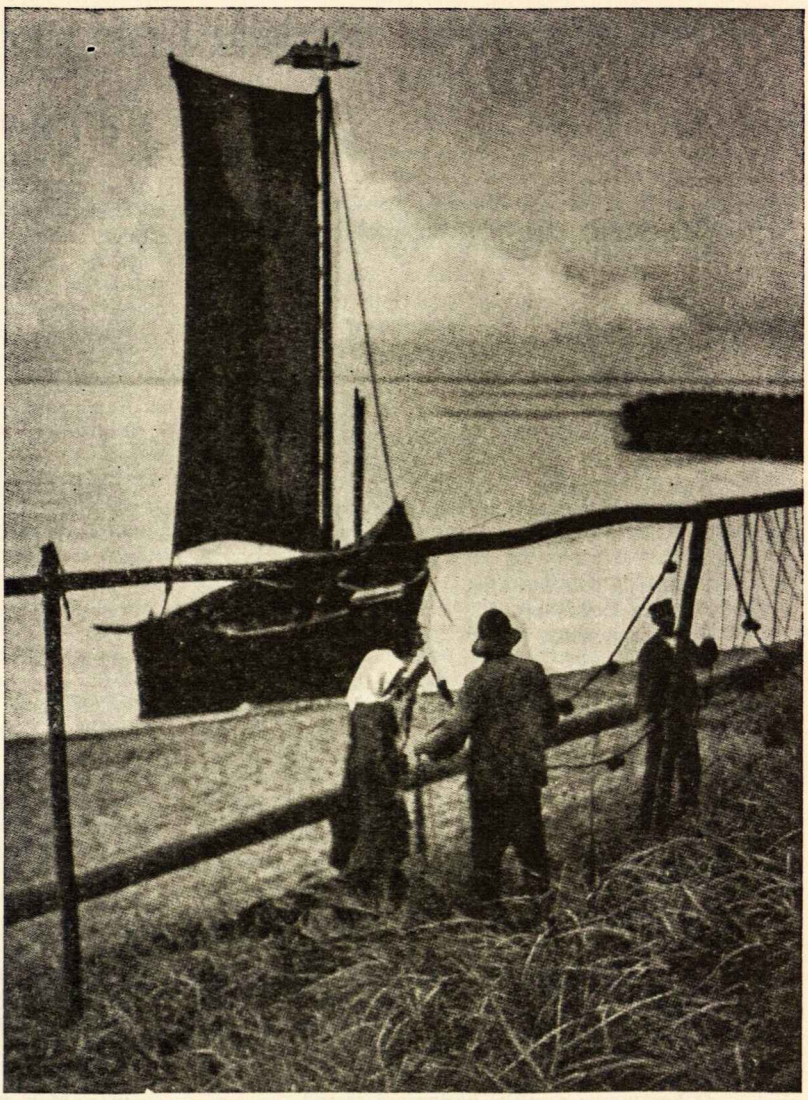
Tai yra **biologinė** motinystė. Ji glūdi moters prigimtyje. Ji sudaro medžiaginį pagrindą kiekvienai kitai motinystei. Tačiau ji yra kažkoks laukinis gyvuliškumo arba pateliškumo prasiveržimas, prasiveržimas kurtaus zoologinio instinkto, kuris negirdi aukštesnio žmogiškojo balso, težinodamas tik vieną kelią — kūniškai gimdyti. Kai jis apvaldo moters sąmonę, kai jis virsta moteriškojo gyvenimo forma, jis grąžina moterį į patelių eiles ir žmogiškajai sąmonei pasidaro nepakeliamas. Neviena moterystė sudūžta į šitokią gaivališkai laukinę motinystę. Nevienas vyras, kaip ir Unamuno Juanos, nušoka nuo uolos, tegul ir ne tiesiogine šio žodžio prasme. Ir juo moteris yra moteriškesnė, juo šios laukinės motinystės pavojus jai yra didesnis. Gamta mumyse yra didelis šauksmas. Tačiau deja moteriai, kuroje šis gamtos balsas apkurtina jos ausį dvasios šauksmui. Unamuno Rachelė kaip tik ir yra tokia apkurtinta moteris. Ji girdi tiktai savo prigimtį, laukinę ir nepermaldaujamą, paneigdama bet kokį aukštesnį balsą ir tuo būdu pasidarydama žmogiškajam pergyvenimui nepakeliama.

3. KINIETIŠKOJI O LANA

Pearl Buck, 1939 metų Nobelio laureatė Amerikos rašytoja, savo romane "Geroji žemė" kalba apie **šeimos židinio motiną.** O Lana yra šio židinio sargė. Ji ne tik gimdo. Ji ir ugdo. Ji ugdo namus su jų dvasia, su jų kultūra, su jų papročiais. Ji yra namų kūrėja. Ji braidžioja po vandeningą ryžių dirvą. Ji keliauja, badmečio spiriama, pasiėmusi savo sūnų, į šiaurę, kur tikisi rasti duonos. Ji kantriai neša gyvenimo smūgius, kurių yra pilni ir namai, ne tik pasaulis. O Lana yra šviesus motinos, tos namų angelės sargės paveikslas. Neveltui tad jos vardą įdėjo ir mūsų Brazdžionis į vieną savo eilėraštį, skirtą motinos jausmui apdainuoti.

O Lanos motinystė jau pralaužia gamtos sienas ir pereina į tikrojo žmogiškumo sritis. Tai yra **šeiminė motinystė;** tai dvasios ir gamtos sandora, kur susitinka ir susijungia instinktas su sąmone, kurtus jausmas su šviesia kūryba, gimdymas su ugdymu. Iš O Lanos rankų kyla tai, ką mes paprastai vadiname **namų kultūra.** Tai tasai sintetinis gyvenimas, kuriame nėra atsiskyrusios gamta, kultūra ir religija; kuriame yra vienybėje asmuo ir bendruomenė, mokslas ir menas, tradicija ir pažanga. Viskas čia yra apgaubta šventa nuotaika, nes **moteris savo gelmėse yra šventa.** Motina stovi šio gyvenimo centre. Tačiau motina ne tik kaip gimyytoja, kaip naujos gyvybės davėja, bet labiau kaip visko jungėja, įkvėpėja ir gaivintoja. Iš jos dvasios teka namų kultūrą gaivinanti srovė. Ji padaro, kad namai virsta ne poilsio vieta, kur susirenka pavalgyti ir išsimiegoti pasaulyje išsiskirstę vyras ir vaikai, bet tikra žmogiško **gyvenimo** vieta, tikra žmogiškosios egzistencijos forma, kurioje žmogus atsigauna giliausia prasme, nes priartėja prie pradžios. Šios rūšies motina yra tasai mūsų būties pradas, į kurį mes visi linkstame ir iš kurio visados semiamės jėgos savo žmogiškumui skleisti. **Namai žmogui visados yra šaltinis.** Ir vargas tam, kurs

Žvejų laivas Lietuvos pajūryje

namų neturi. Jis yra, kaip tos Nietzschės paklydusios varnos: rudeniui artinantis, jos klykia ir ūždamos lekia į miestą, tarsi miestas būtų jų namai. Taip ir žmogus. Todėl suprantama, kodėl O Lana, ta šviesioji namų sargė, stovi mūsų sąmonėje, kaip mūsų žmogiškumo laidas. Kol pasaulyje yra gyva O Lana, tol gyvas bus ir žmogiškumas, tol gyva bus ir mūsoji kultūra, nes ji išdygsta tiktai iš namų. Gali kultūros šakos skleistis pasaulyje, bet jos šaknys keroja namuose. Sunaikinkite namus, ir savaime sunyks ir kultūra. Bolševizmas gerai supranta šią namų reikšmę, todėl pirmiausiai ir puola namų židinį. Tuo būdu O Lana virsta kultūrinės dvasios saugotoja. Ji saugo, kad mes neatkristume į laukinius instinktus, kurie grąso užgesinti bet kokią kūrybinę ugnį. Šeimos motina, saugojanti namų židinio ugnį, yra pirmykštė mūsų žmogiškojo gyvenimo versmė.

4. SESUO FILOMENA

Ją aprašo Axel Munthe savo veikaluose "San Michele knyga" ir "Žmonės ir žvėrys." Šis švedų gydytojas ir sieloje poetas susitiko seserį Filomeną Paryžiuje dar savo studijų metu. Ji tarnavo Misericorde ligoninėje. Ji buvo tyli ir išbalusi. Vienuolės nuometas jos veidą darė dar baltesnį. Tačiau ji buvo nepaprastai meili ligoniams: atsiliepdavo į kiekvieną jų šauksmą, patarnaudavo jiems kiekviena proga, paglobodavo ir suramindavo juos kiekvieną sunkesnę valandą. Ligonys jai buvo kaip kūdikiai, nepajėgūs, silpni, todėl paramos bei pagalbos reikalingi. Ir tarp jų ji vaikštinėdavo kaip jų motina, ši blyškioji sesuo Filomena. Po daugelio metų Alex Munthe ją susitiko Neapolyje choleros epidemijos metu. Ji ir ten buvo atskubėjusi, nes ten siautė mirtis, ten buvo reikalingas paguodos žodis, ten buvo reikalingas švelnus rankos prisilietimas mirštančiųjų akims užmerkti. Ten tad buvo ir sesuo Filomena. Tačiau Alex Munthe ją rado ne tarp sergančiųjų, bet jau mirties guolyje. Ji buvo užsikrėtusi ir merdėjo. Jos liesas kūnas jau buvo šaltas ir stingstąs. Bet jos akys dar buvo gyvos ir gražios. Ji pažino šį didelį švedą humanistą ir stipriai suspaudė jo ranką. Tada Alex Munthe pajuto, kad jis myli seserį Filomeną, myli kaip aukščiausios motinystės gyvą išraišką.

Tai yra **dvasinė motinystė. Ji** yra atsisakiusi kūno vaisingumo, kad kuo labiausiai būtų vaisinga savo dvasia. Ji yra atsisakiusi savų kūdikių, kad būtų motina visiems, kurie yra ištikti šios žemės vargo ir priespaudos. **Sesuo Filomena yra Krikščionybės kūrinys.** Prigimtas žmoniškumo išsivystymas sukuria tiktai O Laną. Toliau eiti jis nebepajėgia. Bet Krikščionybė pralenkia šias prigimtas žmogiškumo pastangas ir sukuria dar vieną motinos tipą, patį aukščiausį, nes jau pažymėtą tyrosios dvasios ženklu. Krikščionybė sukuria seserį Filomeną ir tuo būdu atidaro moteriai kelią į tikrąjį dvasios pasaulį, nepakeisdama jos troškimo būtina motina. Priešingai, išvystydama šį troškimą ligi pat jo gelmių, sesuo Filomena stovi motinystės viršūnėje.

Štai toji daugiaveidė motina, žygiuojanti mūsų žemės keliu. Ir kiekviena moteris pasirenka vieną iš šių motinos veidų. Kiekviena moteris pasidaro arba Freiburgo dama su šuneliu, arba Rachelė, arba O Lana, arba sesuo Filomena. Pasirinkimas yra nepaprastos svarbos, nes jis nulemia ne tik moters gyvenimo formą, bet ir jos asmenybės vertę. Motinos Diena yra diena, kada šis pasirinkimas atsistoja prieš moters akis visu savo lemtingumu.

Leonardas Žitkevičius

EILĖRAŠČIAI

SAULĖ, DAINA IR ŽIEDAS

Drugeliai skraidė paupiais,
Į saulę įtikėję.
Kas jų sparnais plasnos trapiais?
Ar tu, šokėja?

Daina skambėjo žolynuos.
Dainavo ten jaunystė.
Kas josios dainą išdainuos?
Ar tu, soliste?
— — — — — — — —
— — — — — — — —
Pramerkė kūdikis akis,
O vėtra žiedus krėtė.
Kas trapų žiedą išsakys?
Ar tu, poete?

NEŽINOMOJ STOTY

Kas ranką mums paduos nežinomoj stoty?
Nei laukiančių akių, nei mylinčios širdies...
Nežinomoj stoty išlipsim nekviesti,
O pilnas traukinys kiton stotin riedės...

Kur žengsime vieni, kame ten bus namai,
Kuriuo pasukt keliu—o kas mums pasakys?
Jau merkiasi diena, švytėjus nelinksmai,
O rytdienai baugu pažvelgti į akis.

O kas mums pasitiks nežinomoj stoty?
Tik vargas atšiaurus su širdgėla tylia,
Tik viesulų daina, tik dargana rūsti.
O kas ten mūsų lauks? Tik elgetos dalia.

DAR NE RUDUO

Nešiosiu liūdesį ant veido,
Ir niekas jo neišskaitys.
Seniai jau saulė nusileido —
Dar ne naktis, dar ne naktis.

Tegu pavasaris dar lankos.
Težydi žemė jo pilna.
Seniai baltuoja visos lankos —
Dar ne šalna, dar ne šalna.

Ne mano ašaros tai rieda,
Ne Mūšoj drumsčiasi vanduo.
Seniai šalna pakando žiedą —
Dar ne ruduo, dar ne ruduo.

KELIAS

Po kojų purvas,
Žiedai ir sniegas
Velias,
Ir nepabėga
Į tolį bėgąs
Kelias.

Kas skina lapą?
Kas laimei kapą
Kasa?
Ir kas tau pina,
Tarytum liną,
Kasą?

Po tavo kojų
Iš kapo žiedas
Kelias,
Ir nenutyla
Tau džiaugsmą giedąs
Kelias.

PAVASARIO DAINA

Man patiko nieko neturėti,
Man patiko laisvėje gyvent.
Kas pavasarį žilvičiai kepurėti,
Ir Nevėžis nepaliaudavo sruvent.

Man patiko nieko nežinoti:
Nei kančios, nei melo, nei mirties.
O į širdį smelkės toliai ūkanoti,
Dvelkė šalnos iš po rudenio nakties.

Man patiko nieko nemylėti:
Niekam žodžių netariau švelnių.
Kas pavasarį laukai visi gėlėti,
O tik vieną aš pavasarį miniu.

UGNIAKURAS

Į gęstantį ugniakurą
Diena skaistumą lašina.
Davė Dievas mums vakarą
Saule ir meile nešiną.

Davė Dievas mums vakarą
To vieno džiaugsmo kupiną.
Į gęstantį ugniakurą
Naktis žvaigždžių pritrupina.

ATEITININKŲ KULTŪRINĖ VEIKLA

1. Ideologinės gyvybės reikalingumas

Ateitininkų siekiamasis tikslas, išreikštas jų šūkiu "Visa atnaujinti Kristuje", apima visas išsišakojusio gyvenimo ir veiklos sritis. Atskiras žmogus, šeima, bendruomenė, tauta, pagaliau ir žmonija, privatusis ir viešasis gyvenimas, mokslas, menas, literatūra — visa tai turi būti gaivinama ir šildoma dieviškosios Šviesos, dieviškojo Gėrio ir Grožio spindulių. Todėl ir ateitininkų ideologijos kūrėjas prof. dr. Stasys Šalkauskis, Palangos konferencijoje 1927 m. išrinktas Ateitininkų Federacijos vyriausiuoju vadu, su ano meto Vyriausiąja Valdyba nustatinėdamas ateitininkų darbui ir veiklai gaires, savo atsišaukime iš ateitininkų reikalavo nenuilstamos pažangos, kaskart naujų pasiryžimų, atkartotinių atsinaujinimų ir nuolatinio budėjimo dvasios reikalų sargyboje. Anuo metu paskelbtos ateitininkų veiklai vedamosios idėjos — iš vidaus einąs tikėjimo ir mokslo susiderinimas, tautiškumo ir universalumo deramos sintezės suradimas, tautos šviesuomenės ir liaudies solidaraus bendradarbiavimo klausimo tinkamas išsprendimas, teorijos ir akcijos tarpusavio darnumo naudingumas, visiems privalomas visuomeniškumas, moters uždavinys lietuviškos šeimos atgimime ir kt. — ir šiandien nėra nustojusios savo aktualumo. Priešingai, šis aktualumas dar padidėja, nes ryšium su mūsų tautą ir mus pačius užgriuvusiomis nelaimėmis atsirado dar naujų uždavinių ir naujų pareigų. Jei buvo reikalo anuomet, tai dabar ateitininkams dar būtiniau su savo ideologijos idėjomis "intymiai" susigyventi, jas komentuoti, studijuoti, aiškinti ir tobulinti, kad tuo būdu būtų įsigytas reikalingas aiškus ideologinis susipratimas.

2. Tautinės krikščioniškos kultūros keliu

Kultūrinė veikla yra gyvenimui formų ir naujų kelių jieškojimas. Tai žmogiškoji kūryba, sudaranti pagrindą jam pačiam gyventi, jo mintims ir jausmams reikštis, jam kilti ir tobulėti. Kultūra, sako prof. dr. Antanas Maceina, duoda žmogui tai, ko nedavė pati gamta: "Ji žmogų apsaugo ir išlaiko. Ji yra žmogaus tėviškė ir anas prarastasis rojus. Žmogus kuria kultūrą ne žaismui, ne malonumui, bet būtiniausiam savo buvimo reikalui... Kultūrinė kūryba yra žmogaus gyvenimo uždavinys, **gal net vienintelis uždavinys** (mūsų pabraukta). Ji yra žmogaus buvimo būdas, nes žmogus būna kurdamas".

Kiekvienas kultūros kūrinys, būdamas žmogaus kūrybos vaisius, savyje įkūnija kurią nors idėją. Būdamas žmogaus dvasios pasaulio reiškėjas, jis todėl turi ir žmogaus pasaulėžiūrinių bruožų. Iš antros pusės atskiras žmogus reiškiasi savo tautoje, sudarančioje tiesiogines sąlygas prisiimti toms tautinėms lytims, kurios, St. Šalkauskio žodžiais tariant, "išskiriamai charakterizuoja savo tautą". Tuo būdu kultūrinė veikla yra neišskiriamai susijusi su dviem pradais — religiniu ir tautiniu. Pirmasis teikia pasaulėžiūrinį turinį, antrasis — tautinę lytį.

Kas čia yra pasakyta apskritai apie kultūrinę kūrybą kaip žmogaus buvimo ir reiškimosi būdą, tinka ir organizacijai: ir savo esme, ir pašaukimu Ateitininkų Federacija yra kultūrinė organizacija su sava ideologija ir savo reiškimosi lytimis. Siekdami "Visa atnaujinti Kristuje", ateitininkai pasisavina katalikybės pasaulėžiūrą, bet, būdami lietuviai, savo kultūrinei veiklai jie suteikia lietuviškas apraiškas. Tuo būdu ateitininkai yra tautinės krikščioniškos kultūros kūrėjai ir skleidėjai savo tautoje. Mokslas, literatūra ir menas, ugdymas, spauda — štai tos pagrindinės sritys, kurias kultivuoti ateitininkai yra įpareigoti. Tai ne tik kilnus, bet ir didžiai svarbus bei atsakingas uždavinys, kurio reikia imtis su visu atsidėjimu bei rūpestingumu.

3. Kultūrinės veiklos aktyvumas

Netenka čia plačiau kalbėti apie būtinumą pasirengti kultūrinei kūrybai kultūriniam darbui, tačiau reikia pastebėti, kad jaunimas į tai turi būti kreipiamas jau iš jaunų dienų. Jau moksleivių kuopelėse jis turi pradėti savo dorinį auklėjimasi, be kurio negalimas savęs išsižadėjimas ir pasiaukojimas, ir intelektualinį lavinimasi, įgalinantį pasisavinti kultūrinius laimėjimus. Dar mokyklos suole jaunimas turi būti paskatintas domėtis paskiromis kultūrinio gyvenimo šakomis — literatūra, muzika, daile ir t.t. Šito intereso sužadinimas didele dalimi turi priklausyti nuo kuopų globėjų ir kitų ateitininkų inteligentų paslankumo ir rūpestingumo. Jaunas moksleivis turi įsisąmoninti, kad jis rengiasi tapti inteligentu, tad turi gerai susipažinti su inteligentų uždaviniais savo visuomenės ir tautos gyvenime bei kultūrinėje tautos kūryboje. Todėl šioj vietoj dera priminti, kad inteligentas turi pasižymėti ne tik sąmoninga orientacija gyvenime, ne tik drąsia iniciatyva ir plačiais užsimojimais, bet taip pat ir veikliu kūrybiniu nusistatymu bei nusiteikimu.

Dėl to čia prieiname prie kito svarbaus uždavinio, kurį ateitininkui inteligentui stato gyvenamojo meto nelemtos aplinkybės. Atsidūrus emigracijoje ir atitrūkus nuo savo profesinio darbo, gresia be galo didelis pavojus intelektualiai suproletarėti, t. y. atsilikti nuo savo profesijos mokslo ir praktikos pažangos. Dažnu atveju, dirbant fizinį darbą, neužteks nei jėgų, nei valios intelektualiniam darbui ir interesui. Dėl to atsiranda būtino reikalo šio pavojaus išvengti, nes inteligento dvasinis sunykimas yra be galo didelis nuostolis tautos kultūriniam gyvenimui. Štai kodėl ateitininkams visu būtinumu iškyla reikalas taip organizuoti savo kultūrinę veiklą, kad jos intensyvumas ir veržlumas duotų kuo didžiausią vaisių tiek jiems patiems, tiek tautai.

Ateitininkų kultūrinės veiklos spinduliai turėtų gaivinti ir visą lietuviškos tautinės bendruomenės aplinką. Ateitininkams čia labai gerai tinka praėjusiais metais mirusio Paryžiaus kardinolo Suhardo žodžiai, kuriuos jis skyrė apskritai krikščionims intelektualams: "Jūsų uždavinys, krikščioniškieji mąstytojai, yra ne kitais sekti, bet patiems pirma žygiuoti. Jums nepakanka būti mokiniais, jūs turite būti mokytojais; jums nepakanka pamėgdžioti, jums reikia išrasti." **("Savu Keliu")**

Ada Karvelytė

KĄ TYLA SAKYS

Liūdesį myluosiu ir ilgai dar lauksiu,
Kolei vėl regėsiu mėlynas akis —
Niekam nesakysiu, nieko nebeklausiu,
Tik pasiklausysiu — ką tyla sakys...

Patikėki, niekas niekas niekados jau
Nežinos ko verkia taip maža širdis —
O žinau, to žodžio man nebekartosi,
Liepsi tik klausyti — ką tyla sakys...

Naktys sidabrinės žieduose apsvaigę,
Tylų mano skausmą žvaigždėmis apkris...
Verks, raudos gitaros ilgesingą gaidą —
Aš pasiklausysiu — ką tyla sakys...

Baltos asusenos, azalijos, rožės,
Čia lydės kasdieną, ir kasdieną vys —
Prisiminus tyliai man sakytus žodžius,
Ašen paklausysiu — ką tyla sakys..

ALBINAS MARIUS KATILIŠKIS

PASAKOJIMAS APIE VEIDRODĮ

Jo plaukai buvo melsvai balti, kaip šešėlyje sniegas. Kiekviena vasara — burtininkė, paimdavo jo delną ir žiūrėdama primerkusi žalias akis, įrėždavo naują brūkšnį. Jo rankos pasidarė sunkios ir drebėjo pirštai.

Abipus jo lūpų ir ant kaktos, po akim ir skruostuose, išsivagojo gilios ir grąsios raukšlės. Nes pavasariai aistringai ji bučiavo. Ir vėjas, prisiglausdamas kaitriom lūpom, ant jo veido palikdavo lipnų pumpurų brazdą ir geltonas žiedų dulkes.

Jo plaukai krito ant pečių kaip negyvas, sidabrinis mėnesienos sriautas. Nesuskaitomas pilnačio naktis jis klaidžiojo pakerėtas savo šešėlio. O likusias naktis jis nebeužmigdavo, užklotas šešėlio, ėjusio šalia, anom baltom naktim.

Jo žingsniai klūpčiojo ir eigastis svyravo. Tūkstančiai mylių žymėjo jo kelius, kai bėgo jisai ir kai vijosi savo laimę. Kaip žyginis arklys, visose stotyse turėdavo nuleisti galvą, nes jam pranešdavo, kad ir čia pavėluota viena valanda arba dviem.

Tartum prinokusių vaisių nusverta šaka, lengvai supama rugpjūčio vėjo, buvo jo mostai. Ir judesių lėtume rėžėsi begalinis nuovargis. Jį krovė suverstos vagos, nukirsti medžiai, suskaldyti akmenys. Plunksna sulūžo jo rankoje ir paliko gulėti ant popieriaus, aptaškyto rašalu, kaip savižudys savo kraujuje.

Jo žvilgsnis atbuko po to, kai regėjo krūtinėn įremtų durtuvų smaigalius. Jų ašmenys švitėjo šaltai ir pašaipiai, lyg spinduliai atšokdami nuo ledo. Ir ištiestų šautuvų vamzdžių juodos skylės gręžėsi vidun, tartum apleisti šuliniai, kurių dugnuose slepiasi šikšnosparniai ir suteka srutos.

Jis perėjo karo lauką. Tai nebuvo jo vieno dalis. To amžiaus prakeikimas jį pašaukė kartu su milijonais. Odos ląstelėse susigėrė parakas, apkasų dumblas, ištirpusių raumenų prakaitas. Jo blakstienas nusvilino sprogimų liepsnos. Ir saulėlydžiai šiurpu degė kas vakaras, kaip kraujas, pralietas jo akivaizdoje.

Jis vaikščiojo nukoręs galvą, lyg amžinai ieškotų kažkieno pėdsakų vieškelio dulkėse arba pievų rasoj. Bet nebesitikėjo jų aptikti, nes kojos buvo mažytės ir lengvos, pėdos buvo smulkios ir šmaikščios tų meilių, gležnų mergaičių, mokėjusių užminti kietai ir skaudžiai. Ir mokėjusių juoktis tokiais baltais dantimis, kokius teturi plėšrūs ir laukiniai žvėrys.

Jis pagaliau apkurto. Ir daug kerinčių dalykų nuslydo kažin kur pro šalį. Dainos apie meilę ir ilgesį. Legendos ir giesmės apie herojiškus žygius. Ir apie tai, kad džiaugsmas nemiršta, jeigu jį moki žarstyti kaip auksą ir tausoti. Jis priglausdavo ausį prie žemės, kad išgirsti augančios žolės dygsnius ir vieną šiltą namų vakarą, kupiną vaikų leliavimo ir spragėjimo ugnies, taip tolimos, lyg tai būtų ugnis, šildžiusi jo lopšį.

O tai jau taip toli, neįžvelgiamai. Jis dažnai suklysdavo nuotoliuose, sumaišydamas vardus ir vietas. Gyvenimas jį slėgė ir alsino. Jis buvo pasenęs ir įsipykęs visiems, nors toks ruduo, toksai šviesus ir turtingas varvėjo šermukšnių uogomis ir nusikarstė apynių spurgomis.

Tokį rudenį ateis poilsis. Ruduo kvepėjo alum. Laukai raibo tamsiu alaus geltonumu ir balti debesų gaurai dribo

Gegužės vakaro idilija

V. Maželio nuotr.

iš mėlyno dangaus indo, kaip jo puta. Abipus tako siūbavo smilgos ir linkčiojo žvirblių kanapės. O toliau ėdrinėjo avys ir nuo jų dvelkė įkaitusia vilna ir seilėmis suvilgyta žole.

Piemuo stovėjo atokiai nuo bandos. Du juodi, kudloti šunes tupėjo iškorę liežuvius. Piemuo maigė pirštais dūdelę ir pūtė nesudėtingą meliodiją, kuri brunzgė truputį kimiai, lyg kamanės skrdimas. Jos prisigėrė ganyklos, akmens samana, ir akys judėjo lyg jūra į krantą, ritmingai ir lėtai, pagal dainos žaidimą.

A, tai ji mane šaukia — kalbėjo žmogus. Ji neša nusiraminimą ir žada poilsį. Vieną tokį rudenį, vieną tokią dieną, aš turėjau išgirsti praeities aidą, užsislėpusį nežinioj, tartum galvažudys už uolos, ir laukusį manęs.

Ir medis po kuriuo jis stovėjo, baigė numesti lapus, vis labiau atverdamas šakas ir paukščių lizdus, kurie buvo prisiglaudę tvankioje ir iškilmingoje vasaros motinystėje. Lizdai apleisti. Ir medis. Ir jis tuščias, kaip medis be lapų, ir kaip lizdai, palikti paukščių.

Bet paukščiai negrįžta į lizdus, kuriuos pastebėjo niekadėjo akis. Jie sukasi naujus ir suokia, sutikdami aušrą, naujam rausvam pavasariui. Ir nebesprogsta lapai peraugusiame ir džiūstančiame medyje. Patsai laikas išeiti iš čia — kalbėjo žmogus senatvės veidu ir išblėsusiu žvilgsniu.

Jis prisiminė laivą snaudžiantį pireplaukoje. Jo burėse vėjas dainavo nerimasties dainą. Jis galvojo, jog šit, dabar, jis turi atplaukti ir jį pasiimti. Jo būrės, tvaskančios vėjuje, buvo geltonos, tartum pasaulis skęstančiojo vizijoje, tetrunkančioje vieną akimirką.

Čia nebuvo marių, o pievos. Pievos, pievos atsirėmusios į dangų. Nušienautos, atželiančios atolu ir nusagstytos violetinių žiedų taurių, ant tokių gležnų stiebelių, jog paliesti pirštais jie pliuško, lyg būtų sudaryti iš aukštyn trykštančių vandens srovelių.

Tada jo akysna įspindo akinantis žaibas. Smigo jisai iš ten, kur turėjo būti vilnių įsiūbuotas laivas. Ir prisidengdamas ranka, skubino ton pusėn, suklupdamas žemės nelygumuose. Jo vyzdžiuose tvaskėjo tokia ugnis ir tiek šviesos plaukė iš ten, jog nieko jis nebematė aplink save, kaip naktį.

Šviesa smaigstėsi baltais spinduliais, lyg veidrodis pastatytas į saulę ir norįs ją pačią užtemdyti. Tikrai tai buvo veidrodis, sujauktuose namo griuvėsiuose. Vienintelė gyva ir žvitri, tartum gyvatės kirtis, akis, regėjusi puošnaus pastato didybę ir mirtį.

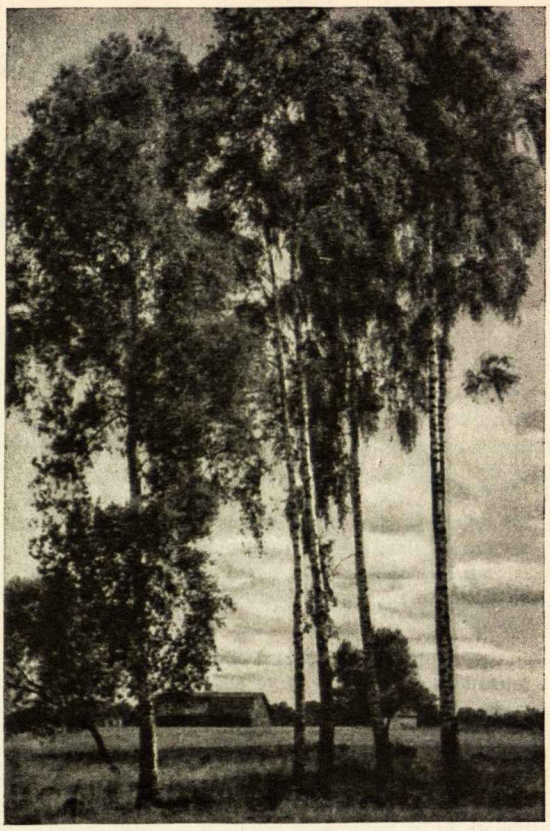
Jis pasilenkė ir pakėlė šlifuoto stiklo šukę ir laikė ją taip, kaip kadais buvo laikę plonyčiai, permatomais nagais pirštai. Ir žiūrėjo, kaip buvo žiūrėta dviejų svajingų akių, šypsotasi lūpų, pasiruošusių klastai ir giliausiam atodūsiui.

Savo kambaryje, užrakinęs duris, sėdėjo jis prie stalo, apimtas keistai salstelėjusio ilgesio. Ir galvojo kurį laiką ar ir ji — ta žavi moteriškė, jau yra dingusi ir iš jos belikę tiek, kiek iš jos veidrodžio, po to, kai jisai sudužo nukrisdamas nuo tualetinio stalelio.

Bėgo valandos. Temo. Užėjo naktis. Jis tebesėdėjo. Saulės iškelta kibirkštis plėtėsi. Ir viduje buvo šviesu, ir nuo veidrodžio dryko minkšti, matiniai spinduliai, lyg jie eitų pro medžių šakas ir pro skystą rūką ir, sunktųsi į miško samanas.

Akyse tavaravo gausybė vaizdų, praūžiančių viesulo greičiu. Paskui jie priglūdo, tartum išsemti sausai iki dugno. Tai tebuvo dalelytė to, ką jis ketino nuveikti, ką apmetė ir planavo. Sąnariai sumedėjo, bet širdis plakė smarkiai ir garsiai. Širdis dunksėjo atsimušdama veidrodin. Ji pasidarė matoma, lyg debesio šešėlis vandenyje.

Jis nežinojo, kad gali būti tokia širdis. Tokia didelė ir tiek daug apimanti savo milžiniškai talpniu glėbiu. Ji žioravo tartum prisagstyta ugniakuro anglių. Ir ugniakuro karštis sklido iš jos.

Sodyba Seredžiaus apylinkėje

V. Račkausko nuotr.

Širdis dungsėjo. Ir jos balsas tebuvo mielas kuždesys, kurio klausantis susitveria rankos palaimingame spūsnyje, prasiveria lūpos ir susiglaudžia alkaname bučinyje. O akys klysta, pranokdamos kalnus, pasigedusios tokių pat akių.

Ir jai kuždant, krūtinę plėšia ilgesys ir jai pasidaro ankšta, lyg apkaltai šarvais. Jis įsisiurbia į paskutinį narvelį, išjudina plaukų šaknis. Jis verčia palikti vidunaktyje įkaitusį guolį. Ilgesys, nuo kurio kraujas pakeičia spalvą ir aptraukia akis rūku.

Be reikalo — kalbėjo širdis — mėgintumei ką nors pakeisti. Tau nepadės jokie patarimai, iš jokios patirties nepasimokysi. Kūnas paseno ir sunyko. Pražilai. Neturi dar keturių dešimtų, o tave laiko seniu. Bet kas prieš tai, ką esu padariusi aš? Aš lieku viena, nesikeičianti ir karaliaujanti.

Tu buvai visur ir darei viską, klausydamas mano šauksmo. Teko tau begales iškęsti. Tu surinkai išmėtytus ant kelio lapus, apverkei motinos paliktą stirniuką. Ir negalėjai praeiti pro saulėje šokančius vaikus, nepaglostęs jų galvų. Tuo puolei kniūbščias ant snaudžiančios žemės ir bridai pusnimis gairinamas vėju.

Nelengva tau buvo dainuoti ir džiūgauti ir sudrėkinti pėdas ašaromis. Bet žinoki, kad ten, kur krito jų bent viena — žydės kvapniausios gėlės. Visi kiti darbai ir veikalai sugrius ir išnyks. Nes viskas, viskas yra mokama už širdį.

Aš lieku ištikima iki paskutinio mirksnio. Mes galime sustoti, mes galime išeiti. Yra daug padaryta. Mūsų laukia poilsis. Ne metais matuojamas amžius, bet rūpesčių dienomis...

— — — — — — — — — —

Ir jis paliko užsikniaubęs ant stalo, kietai sugniaužęs veidrodį. Jo nepažino atėjusieji, nes tokio jo nebuvo matę — besišypsančio ir jauno. Ir susimąstė kai kuris, kad nėra tai mirtis, o atvanga ir nėra išėjimas, o suradimas namų.

ALFA SUŠINSKAS

KAI ŽMOGŽUDYS MATO SAVO AUKĄ ALTORIAUS GARBĖJE

(Šventoji kankinė Marija Goretti ir jos žudikas Aleksandras Serenelli)

1. MAŽASIS ŠEIMOS ANGELAS

Netoli Nettuno miesto Romos provincijoj, Italijoj, prieš keliasdešimt metų buvo ūkis, kurį bendrai valdė ir dirbo Luigi Goretti ir Giovani Serenelli.

Ūkininkas Luigi Goretti savo jaunystėj vedė devyniolikmetę Assuntą, kuri jam padovanojo 3 berniukus ir 3 mergaites: Angelą, Marijaną, Mariją, Aleksandrą, Teresę ir Ersiliją.

Dar tebesant vaikams visai mažiems, tėvas Luigi Goretti miršta maliarija, visą sunkiąją vaikų auginimo naštą palikdamas savo žmonai Assuntai vienai pačiai. Tagi dabar jau ji kartu su Giovani Senerelli turėjo toliau bendrai rūpintis ūkiu.

Giovani Serenelli teturėjo vieną paūgėjusį sūnų, vardu Aleksandrą. Jo žmona buvo seniai mirusi. Giovani Serenelli ir jo sūnus Aleksandras buvo šiurkštūs ir sukti žmonės, labai sunkinę ir taip jau sunkų našlės Assuntos Goretti gyvenimą. Dėl to ji nekartą pagalvodavo parduoti jai priklausomą ūkio dalį ir pragyvenimo šaltinio ieškotis kur kitur.

Našlė Assunta, nors ir jokio mokslo neragavusi, savo sveiku protu, meilia, motiniška širdimi ir gilia, katalikiška išmintimi gražiai auklėjo savo vaikučius, pati būdama jiems visur pavyzdys. Ir labai sunkiai dirbdama, ji dažnai anksti rytą nupluošdavo tolimą kelią į šventyklą. Nesant arti mokyklos, savo vaikučius pagrindinių tikėjimo tiesų Assunta pati mokydavo namie. Po vakarienės susirinkdavo ji juos aplink save ir pasakodavo jiems apie Betliejaus paslaptį, apie Golgotos kančią, apie Kristaus mirtį... Kiekvieną vakarą visa šeimynėlė suklaupdavo bendrai kalbėti rožančiaus. Savo jaunuosiuose našlė Assunta ypač stengdavosi įskiepyti skaistybės dvasią ir širdies gerumą.

Marija, trečiasis šeimos vaikas ir mūsų būsimoji herojė, motinos žodžiams ir jos pavyzdžiui leido giliai įsišaknyti savo jaunoje asmenybėje. Savo teigiamais charakterio bruožais ji išsiskyrė iš visų savo brolių ir seserų.

Marijai priėmus pirmąją Šv. Komuniją, motinai jai pastebėjo:

—Dabar tu kasdien turi darytis geresnė.

— Taip, mamyte, aš visada stengsiuos būti kuo geriausia — atsakė Marija.

Šio savo šventojo ryžto ji niekada nesulaužė. Ir jos motina visai pagrįstai galėjo sakyti savo motinišku atvirumu kaimynėms:

— Juo didesnė ji auga, juo geresnė darosi.

Marija šeimoj švietė lyg angelas. Pagrindinis jos būdo bruožas buvo kuklumas kalboj ir elgesy. Kartą ji nugirsta vieną moterį šlykščiai kalbant. Tuo ji taip pasibiauri, kad net šitaip motinai pareiškia:

— Tegu mane verčiau užmuštų, negu kad aš tokius žodžius vartočiau!

Sumani, mandagi, pamaldi, švelnios ir geros širdies Marija buvo centras tarp savo namiškių. Ji taikė susipykusius brolius ir seseris; ji guodė ir gydė juos susižeidusius; ji prie stalo atsisakydavo geresnio kąsnelio jų malonumui. O kai ir šiaip jau kuklus maistas eidavo į galą, ji, o ne kuris kitas iš vaikų, ramindavo motiną Assuntą sakydama:

— Mama, kol gerasis Dievas mums duoda sveikatos, neturime per daug rūpintis kuo kitu!

Ji pirmoji iš ryto atsikeldavo ir, pasimeldusi bei susitvarkiusi, aprengdavo, pavalgydindavo jaunesniuosius, namų ruošą atlikdavo.

—Jūs turite dukterį kaip angelą! — ne kartą prasitardavo kaimynės motinai Assuntai. O Marija, tai išgirdusi, visa išrausdavo ir bėgdavo į šalį.

Kaimynai mylėjo Mariją dėl jos skaistaus ir paslaugaus elgesio.

2. NUO KRIMINALIŲ RAŠTŲ SKAITYTOJO IKI ŽMOGŽUDŽIO — TRUMPAS KELIAS

Betgi ir savo išore Marija Goretti buvo įdomi ir patraukli mergaitė: gyvų, žėrinčių akių, auksinės spalvos plaukų, liekna ir, pagal savo amžių, aukšta,—neturėdama pilnų 12 metų, ūgiu siekė 5 pėdas. Grakšti ir skaisti jos figūra jau skleidėsi jaunystės žiedais.

Goretti ir Serenelli šeimos gyveno antrame ūkio namų aukšte. Dėl to ir Marijai Goretti tekdavo dažnai susitikti su Serenelli sūnumi Aleksandru, maždaug 17 metų vaikinu, neišmokytu ir nemokančiu valdytis brutaliu jaunuoliu.

Jau kuris laikas, kaip Aleksandras Serenelli buvo pradėjęs kabinėtis prie Marijos Goretti. Jos charakterio taurumas ir kūno grakštumas jį siutino. Pagaliau nutaikęs progą, jis net du kartus bandė palaužti jos valią, geisdamas suteršti jos kūną ir sielą. Bet šiuos abu kartus ji išsiveržė iš jo rankų tokia jėga, kad jis liko bestovįs apstulbęs ir didžiai sugėdintas.

Po antrojo užpuolimo Marija Goretti pradėjo rūpestingai saugotis Aleksandro Serenelli. Ji vengdavo likti viena, stengdamasi visą laiką būti su namiškiais.

Savo motinai Assuntai ji buvo pasisakiusi apie anuos Aleksandro užpuolimus. Bet gera ir neįtartinga motina nekreipė jokio dėmesio į šiuos pasisakymus, manydama, kad mergaitė, visai paprastai, įsivaizduojanti nesamus dalykus.

Ir taip praėjo geras mėnuo nuo to antrojo žvėriškojo užpolimo.

Buv 1902 metų liepos mėnesio 5 dienos popietis. Visi buvo lauke ir dirbo. Motina Assunta Goretti su Giovani Serenelli, Aleksandro tėvu, kieme kūlė pupas.

Marija triūsė namie viena, gamindama vakarienę. Serenelli betgi nebuvo nerimęs ir, pasirodo, toliau pynė planus savo šėtoniškajam kėslui.

Patyręs, kad Marija yra viena namuose, Aleksandras nežymiai palieka savo darbą ir įslenka vidun į namus, į antrąjį aukštą... Tigro šuoliu šoka jis prie Marijos ir įstumia ją į vieną kambarį, duris gi užtrenkia, kad nesigirdėtų numatyto jos protestuojančio klyksmo. Mėtydamas pasiutusius žvilgsnius, jis puola ant jos ir ją griebia. Veltui ji stengiasi šį kartą išsilaužti iš jo rankų, visa iki mirties drebėdama.

— Ne! Ne! Ką darai, Aleksandrai?! Neliesk manęs! Dievas to nenori! Tai nuodėmė! Tu eisi į pragarą! Gelbėkit! Mama! Mama!...

Jos šauksmo niekas neišgirdo lauke.

Besigrumdama Marija pamato, kaip Aleksandras išsitraukia ilgą ylą... Dar sekundė, ir smailioji yla, sušvitruodama ore, sminga į jos kūną vieną... du.. keturis—aštuonis kartus!...

Kraujuose paplūdusi Marija Goretti susmunka ant grindų. Aleksandras Serenelli, manydamas ją mirus, išbėga į savo kambarį. Bet Marija, netrukus kiek atsigavusi, prišliaužia prie durų ir, paskutinėmis jėgomis bandydama jas atidaryti, silpnu balsu ima šaukti Aleksandro tėvą Giovani Serenelli, kuris, lyg tyčia, dabar buvo priėjęs visai arti prie namų.

Ką gi tuo tarpu daro Aleksandras? Išgirdęs šį kad ir visai silpną Marijos šauksmą, jis tučtuojau sugrįžta atgal pas ją ir... dar 6 kartus suvaro ylą į jos kūną...

Marijos motina ir toliau sau ramiai dirbinėjo kieme.

Bet tėvas Giovani Serenelli išgirdo Marijos šauksmą ir įskubėjo į trobos vidų pažiūrėti, kas atsitikę.

— Assunta! Tuojau ateik čia! — riktelėjo jis pro antrojo aukšto langą.

Kai motina Assunta, kitų vaikų lydima, užbėga laiptais aukštyn, ji pamato baisų vaizdą: Marija guli ant grindų nejudėdama, visa kraujuose paskendusi...

— O Jėzau, kas tave užpuolė? — sukliykė Assunta ne savo balsu.

— Aleksandras... — vos girdimai prašvokštė Marija.

— Bet už ką? Kodėl?!

— Jis norėjo, kad aš nusidėčiau... Bet aš nesutikau....

Marija Goretti nuvežama į Nettuno ligoninę, o Aleksandras Serenelli areštuojamas

Gydytojai dar bando Mariją gelbėti, 2 valandas ją operuodami. Per operaciją paaiškėja, kad vienas iš 14 ylos dūrių yra palietęs net širdį.

Tiek per operaciją, tiek per visas dar likusias gyventi valandas Marija savo baisiose kančiose parodė nepaprastą kantrybę ir didžiadvasiškumą, tuo labai nustebindama gydytojus ir visus kitus.

Marija jau atlieka paskutinę išpažintį ir priima ligonių sakramentus...

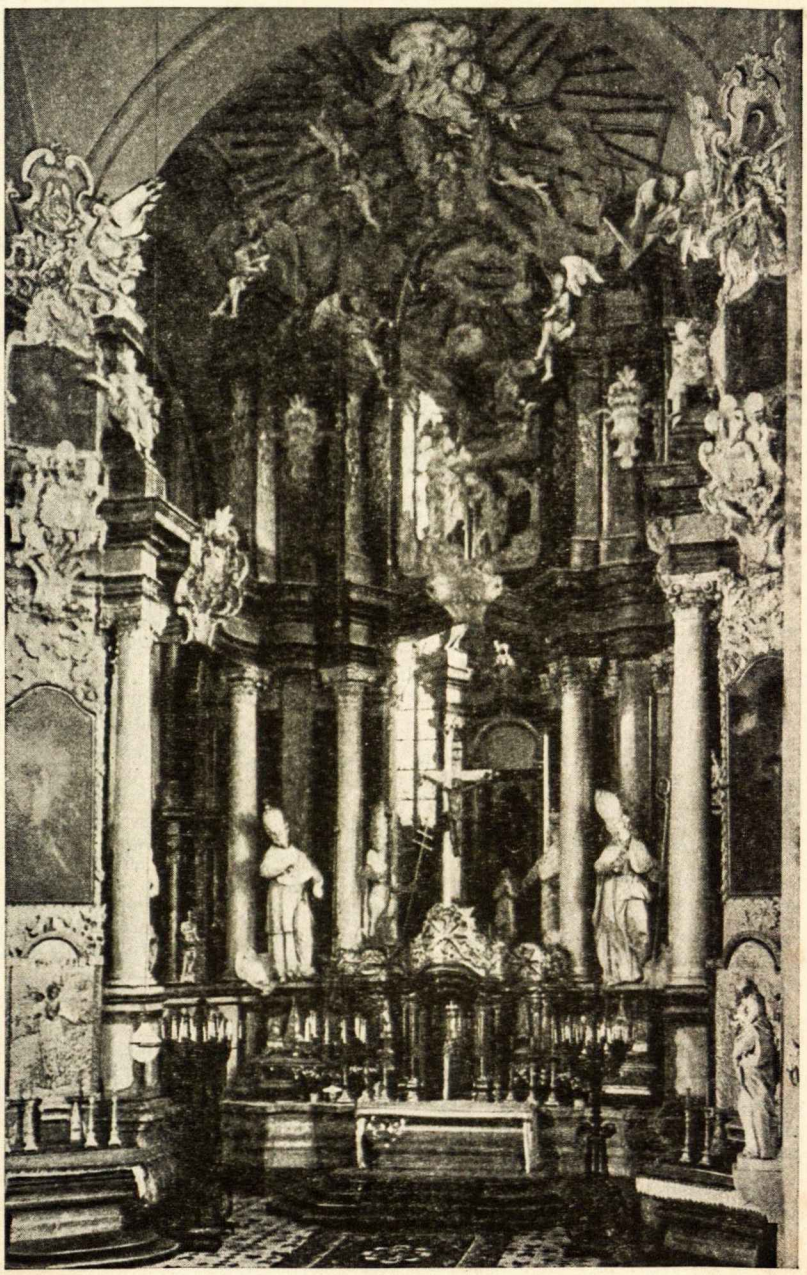
— Danguje aš melsiuos už Aleksandro atsivertimą. Aš noriu būti ten kartu su juo, — buvo jos paskutiniai žodžiai, gailiai verkiant prie mirties lovos motinai ir artimiesiems.

Marija Goretti mirė antrą dieną po užpuolimo, 1902 metais liepos mėn. 6 dieną 3 val. 45 min. po pietų, turėdama 11 metų, 8 mėnesius, ir 10 dienų amžiaus.

Lauke prie ligoninės susirinkusi didžiulė minia kukčiodama ūžė. O kai tuo metu pro šalį policija vedė Aleksandrą į kalėjimą, minia įsiuto ir sujudo jį nulinčiuoti.

Mariją palaidojo Nettuno miesto kapinėse valdžios dovanotame sklypelyje. Iš plačiausios apylinkės suėję žmonės kankinės karstą stačiai paskandino gražiausiose gėlėse. Šiose kapinėse jos palaikai ilsėjosi iki 1928 metų. Po to juos perkėlė į Maloningosios Dievo Motinos vardo šventyklą. Kiek vėliau juos vėl perkėlė į Šv. Jono ir Pauliaus vardo šventyklą pačioje Romoje, kur jie ir dabar tebeguli paauksuotame stikliniame karste.

Betgi grįžkime atgal prie šios šiurpulingosios tragedijos, prie jos autoriaus žmogžudžio Aleksandro Serenelli,

Vilniaus Misijonierių bažnyčios presbiterija.

PRANAS KOZULIS

Neries lelija

Pailsėkim ant kranto brangioji.
Jau naktis. Ir keliai netikri.
Vanduo pro lelijas banguoja —
į sutemas teka Neris.

Srovena naktis amžinybėn,
srovena ir kraujas širdin.
Akyse šviesios žvaigždės sužibo,
sudrebėjo padangė didi.

Jau lelijos ant vandenio miega,
kol audringosios bangos pagriebs.
O kas tu prieš amžiną jėgą,
prieš verdančią srovę Neries?...

Praryja lelijas verpetai
ir nuneša drumsta vilnis —
plaukia žmonės, lelijos ir metai
suliepsnodami žaibo ugny.

Sonetas

Šviesios mergaitės truputį apviltas,
aš kiūtinu tolyn kukliai,
o pro mane tik plūsta minios pilkos
ir gūdžiai praklapsi arkliai.

Praeina žmonės nuostabiai vienodi:
tikrai — kaip vienas jie visi —
tik tu viena grakščiai žengi per gruodą —
tik tu vienintelė šviesi.

"Sakyk, kur kiūtini, brangioji,
gal aš įspėjau tavo mintį?
(Atleisk žodžius tuos nekuklius).

Duokš baltą ranką ir žygiuojam
didžiuoju vieškeliu pramintu
karalių, driskių ir arklių."

---

kuris gražiausiąjį savo gyvenimo metą praleido kalėjime. Kodėl taip atsitiko?

Visa tragedijos priežastis glūdi Aleksandro buvusiame nesivaldančiame ir palaidame charakteryje, kurį jis pats tokį vėliau atvaizdavo ir apie kurį panašiai liudijo sinjora Assunta Goretti eklezijiniame Marijos beatifikacijos (pripažinimo palaimintąja) procese.

Dar mažu berniuku būdamas, Aleksandras neteko motinos ir buvo auklėjamas savo tėvo Giovani Serenelli, moraliai menko ir netvarkingo žmogaus. Tėvas visą laiką jį "švietė ir auklėjo" laikraščiais ir žurnalais, pilnais nuogybių bei kriminalinių istorijų. Šios rūšies "literatūros" tėvas jam visada parnešdavo, iš miesto grįždamas. Paaugęs jis ir pats jos pasirūpindavo. Vėliau savo pasisakymuose jis nekartą yra pareiškęs, kad labiausia mėgęs skaityti nedorus ir žmogžudystes vaizduojančius raštus. Ir kokios pasekos?

— Po kiek laiko manyje ėmė kilti noras išbandyti bei įvykdyti tai, ką aš visą laiką skaičiau ir kuo gyvenau.

Jo kambarioo sienos buvo nukabinėtos perskaitytų laikraščių bei magazinų nuogybių puslapiais. Tokioj aplinkumoj ir tokiais vaizdais gyvendamas, suprantama, jis moraliai smuko vis žemyn ir žemyn.

— Prisipažįstu, — kalbėjo jis per vieną tardymą,— mano vienintelis troškimas tebuvo suteršti Mariją... Aš buvau nutaręs: jei ir trečią kartą man nepasiseks, kaip nepasisekė pirmą ir antrą kartą, — aš ją nužudysiu. Tam tikslui pasirūpinau ir ginklą — smailiąją ylą...

Kankinės Marijos užtarimas danguje išgelbėjo Aleksandrą kaip žmogų ir kaip krikščionį. Kalėdamas Sicilijos saloj Nato kalėjime, jį aplankiusiam vietos vyskupui jis išreiškė nuoširdų gailestį dėl savo nusikaltimo ir pasisiūlė būti liudytojas pradėtoj Marijos beatifikacijos byloj. Jis taip pat užsiminė, kad Marija Goretti apsireiškusi jam sapne su gėlių puokšte rankoje. Kaip ji siekųsi paduoti jam gėles, gėlės pavirtusios į šviesias liespnas.

Per beatifikacijos procesą paklaustas, ar jis esąs nusiteikęs pasakyti visą tiesą apie savo nusikaltimą ir apie Mariją, jis tvirtai atsakęs:

— Tai yra mano šventa pareiga... Marija mirė tikra kankine...

Dar būdamas kalėjime, jis rašė:

— Aš labai gailiuos dėl padaryto baisiojo nusikaltimo, nes žinau, kad atėmiau gyvybę nekaltai mergaitei, kuri iš paskutiniųjų gynė savo garbę, pasiaukodama geriau mirti, negu pasiduoti mano pasiutimui.

Dėl labai gero elgimosi kalėjime ir dėl parodyto didelio gailesčio Aleksandrą Serenelli 1929 metais paleido iš kalėjimo, kuriame jis išbuvo 27 metus. Dabar jis jau turi 65 metus ir gyvena prisiglaudęs kapucinų vienuolyne Askolyje, tebeatgailaudamas už kruvinąjį savo jaunystės pasielgimą.

Jau išėjęs į laisvę, pavyzdingai gyvenąs Aleksandras Serenelli yra nekartą prasitaręs:

— Aš turiu danguje galingą užtarėją!

1937 metais jis aplankė ir motiną Assuntą Goretti, prašydamas ją atleisti jam už dukters nužudymą. Ši atleido...

3. SKAISČIOS ŠIRDIES KELIAS Į ALTORIAUS GARBĘ

Kai Marija Goretti merdėjo ligoninėje, gatvėje šaukė minia:

— Jis nužudė šventąją!...

Iš tikrųjų: kad ši mergaitė buvo šventa ir kad mirė tikros kankinės mirtimi, patvirtina ir pati Katalikų Eklezija.

Eklezijinis procesas jai beatifikuoti buvo pradėtas 1921 metais. Vadinas, vos praėjus 19 metų nuo jos mirties! Šitoks greitas kelias į altorių garbę Katalikų Eklezijoj yra labai retas. Popiežius Pijus XII 1945 metais Apreiškimo šventėje ją paskelbia kankine, verta viešai gerbti, o 1947 metais, dalyvaujant 30.000 tikinčiųjų, ji Popiežiaus paskelbiama palaimintąja. Pagaliau šiais 1950 Šventaisiais Metais birželio mėn. 25 dieną ji jau bus paskelbta šventąja, gaudama visas altorių garbės teises Eklezijoj.

Šv. Marijos Goretti motina Assunta tebėra gyva ir yra susilaukusi 85 metų. Abi Šv. Marijos Goretti seserys dabar yra vienuolės pranciškonės Romoje. Jos ir motina Assunta dalyvavo beatifikacijos iškilmėse. Vienas iš Šv. Marijos Goretti brolių, Angelas, gyvena USA. New Village, Philippsburg, N. J., kame 1917 mirė ir yra palaidotas kitas jos brolis — Aleksandras; o trečiasis jos brolis, Marijanas, tebegyvena Italijoj.

Šv. Marijos Goretti eklezijinėj byloj svarbiausieji liudytojai buvo jos motina ir pats žudikas Aleksandras Serenelli. Tačiau beatifikacijos iškilmėse jis nedalyvavo. Atrodo, jis nedalyvaus nė jos kanonizacijoj (paskelbimo šventąja): savo rankomis nužudytosios mergaitės didžiausioj garbėj dalyvauti jis jaučiasi esąs perdaug nevertas...

Ši kruvinoji drama yra vienas iš tūkstančių gyvenimo epizodų, iškeliančių paprastos ir nežymios mergaitės heroizmą kovoj dėl savo garbės, kurią neviena šių laikų mergaitė vėjo lengvumu atiduoda už cigaretės dūmą, už vyno taurę, už šilko gabalą, už automobilį... Iš antros pusės, ši kruvinoji drama vaizdingai byloja, kur nueina jaunas žmogus, besimaitindamas šlykščiomis, kriminalinėmis, šlamštinėmis istorijomis....*)

---

*) Medžiaga imta iš įvairių šaltinių. Autorius.

ŽINGSNIAI!... Žingsniai... — ūžtelėjo kraujas Pavlovo gyslose. Taip! Eina kažkas: pamaži, iš lėto — bet eina. Kaip lietaus lašai kala žingsniai: vis smarkyn, smarkyn — ir vėl tyliau.

— Negali būti, — sušnabždėjo kažkas kambary — Pavlovas krūptelėjo — po velnių, juk iš jo lūpų veržėsi šie žodžiai ir jis pats nebežinojo ką kalba.

Taip, už lango, lauke tikrai teška lietaus lašai, bet dabar Pavlovas jų nemato. Jis langą uždengė senu, iš Charkovo atsivežtu dekiu. Jis nenori, kad iš viso kambariuose būtų langai, nes tai lyg akys, kurios viską stebi ir seka. Tiesa, dieną nieko, bet sutemus, naktį jo langas tampa juoda akimi, kuri viską kiaurai mato. Štai kodėl Pavlovas tą akį vos atvykęs užmerkė ir nenori jos matyti. Taip dar Rusijoj įprato.

— Lietaus lašai, — pagalvojo jis ir lengviau atsiduso. Suraukta kakta pamaži, pamaži atsileido, raukšlės išnyko ir juodi antakiai pakilo. Suspausta dešinė atsigniaužė, ir ant kelių išslydo revolveris, — taip, tai tik lietaus lašai...

Tada jis pamažu atsikėlė nuo kėdės, kuri stovėjo kambamio kampe ir priėjo prie stalo. Greit įsipylė stiklelin degtinės ir išgėrė. Po to jau ramiau apžvelgė kambarį ir krūptelėjo: tai žioplystė, — and kėdės gulėjo paliktas revoleris. — Durnas aš, — pamąstė jis, — juk iki jo dabar nemažiau, kaip trys geri aršinai, — bet nėjo prie kėdės, o įsipylė dar vieną stiklelį. Vienok jo negėrė: žvilgterėjo durų link ir priėjęs patikrino: užrakinta. Dar sykį apžvelgė kambarį: lova ten kampe, ant jos guli suvelta milinė, stalas su buteliais, gramofonu ir popiergaliais, pečius, kėdė — viskas tvarkoj.

Pavlovas priėjo prie stalo, išsitraukė iš kelnių kišenės mažytį raktelį ir, atvertęs dėmėtą rašalu ir degtine staltiesę, pradėjo jį taikyti į spyną. Ranka drebėjo lyg drugio krečiama, o raktuko galas vis žaidė apie juodą stalčiaus spyną ir erzino ant vieno kelio priklaupusį Pavlovą. Juodi antakiai pasislinko vienas arčiau kito, rudos akys pradėjo keistai blizgėti, bet raktukas žaidė toliau ir tiek.

— Perdaug išgėriau, — pagalvojo jis, glostydamas kaire ranka mažytę kaktą, — po velnių, taip negalima,— raktelis nusviro ir nurimo. Pavlovas pakraipė galvą į šalis, tarsi jam būtų buvusi per ankšta jupos apykaklė ir atsistojo. Tačiau turėjo įsitverti stalo: kažkaip vienusyk galvoje šilta pasidarė.

— Ne, taip negalima, — mąstė jis, — šiaip jie mus tuščiais buteliais uždaužys; ne, taip negalima.

Jis pamaži nuslinko prie lovos ir atsisėdo. Ar ne geriau būtų užgesinus šviesą? — pagalvojo ir pajuto, kad tikrai būtų geriau. Tada pakilo, išsuko elektros lemputę, ir kambarys prisipildė palaimingos tamsos. Ne, jis nebuvo labai daug išgėręs, tai jis dabar aiškiai pajuto, — jis tik buvo pašėlusiai nuvargęs. Nuvargęs ne nuo tų tardymų, lakstymų, įsakinėjimų, bet nuo kažko kito. Ir tas kažkas kitas jį taip vargino, kad jis galėjo visiškai nusigerti arba ir nė kiek negerti, — tas kažkas jį vistiek baisiai kankino ir gniuždė.

Kai jo akys šiek tiek jau priprato prie kambario tamsos, — jis pajuto baisų norą pasiimti šalia savęs gulinčią milinę, gulti į lovą, užsikloti ir miegoti. Lietus tyliai šureno už lango, ir Pavlovas dabar pamatė, kad jis skleidė savotišką pilką šviesą, kuri tryško pro charkoviškio dekio kraštus. — Turbūt mėnesiena, — pamanė jis ir priėjo prie lango. Tyliai praskleidė dekio kraštelį ir pažiūrėjo lauk.

Gatvėje degė lempa. Ji buvo pakabinta ant ištemptos vielos ir truputį siūbavo. Pačios lempos Pavlovas nematė, nes nuo Nemuno kyląs tirštas rūkas buvo ir ją į savo pienuotą paklodę suvyniojęs. Šiaip lauke buvo tamsu. Tik geriau įsižiūrėjęs, Pavlovas galėjo matyti artimiausių namų siluetus. Tačiau ten žemai, kur miegojo išsidriekęs miestas, buvo tamsu nors į akį durk. Ir tenai, toje rūko pilnoje tamsoje slypėjo kažkas nematomas ir baisus. Iš tos tamsos vieną kartą išners jie ir pasirodys jam aiškiai ir tikrai. Galbūt jie ateis iš to tamsaus miegančio slėnio, o gal stačiai iš gatvės rūko — nežinia, bet jis jautė, kad jie ateis. Jis jautė, ne, jis tikrai žinojo, kad taip bus, o vienok nieko nedarė, kad tai neįvyktų. Ką jis turėjo daryti? Persikelti į miesto centrą? — jį ir tenai atras. Apsistatyti milicija ir sekliais? — amžiais jų pas save nelaikysi, o antra vertus ar negalės atsitikti kaip Timefejevui? Jie persirengė milicininkais ir saugojo namą, o kiti susirinko dokumentus ir Timefejevą likvidavo. Peiliu, be jokio garso. Tik po šešių valandų jį rado lovoje paguldytą su visa enkavedisto uniforma, o milicininkų nebuvo nei kvapo. Gal persikelti į MVD rūmus? — Bet ne — nubloškė ir šią mintį nuo savęs, — kuo pasiaiškinsiu? Bijau jų? — Ne, drauge Pavlovai, o kas jų nebijo? Argi visą personalą rūmai priglaus? O be to, drauge Pavlovai, jūs esate drąsus. Jūs nebijote už revoliucinę idėją net mirti. Tai kaip čia dabar — bėgti ir trauktis — ne, tai nesuderinama su mūsų uždaviniais, — šitokiomis mintimis piešė sau Pavlovas komisaro žodžius. Taip, šitaip jis jam ir pasakytų, ne kitaip.

Galvojo jis pasikviesti draugų ir gerti per naktis. Taip, galvojo, kol vieną dieną į tarnybą nebeatėjo Garšenko, Juljanovas, Simanovas ir dar keli iš deportacijų skyriaus. Visi žuvo iš karto, tik Juljanovas dar nuovadoje pusvalandį ant kruvino suolo pasiraitė. Jie gėrė septyniese. Visi turėjo pistoletus, o Garšenko, kuris vienas tik šunim ir audėjo. Tas pats Garšenko, kuris vienas tik su šunim ir automatka du šimtus vyrų prie Volgos kanalo darbų išsaugodavo. Niekas nepasprukdavo. Bet tą vakarą nė jis nebespėjo. Jie kaip iš žemės išaugo—ir, žodžio netarę, paklojo visus. Ugnis tryško iš jų rankų ir švietė jų akmeninius veidus. Visi pasiruošimai nieko negelbėjo.

Pavlovas mirties nebijojo. Jam net patiko apie ją šliaužioti, kaip pelei apie snaudžiantį katiną — bet neperilgai. Metus ir mėnesius išstovėti ant nebūties slenksčio, tai jau po velnių, bet truputį perdaug. Ir degtinė tada nebegelbsti. Vot, kad ateitų ir arba — arba! Kritai — viskas baigta, nužengei nežinion ir trauk tave velniai. Bet šis laukimas — štai kas buvo nepakenčiama. Juk regis

(nukelta į 14 psl.)

Reino konferenciją prisiminus

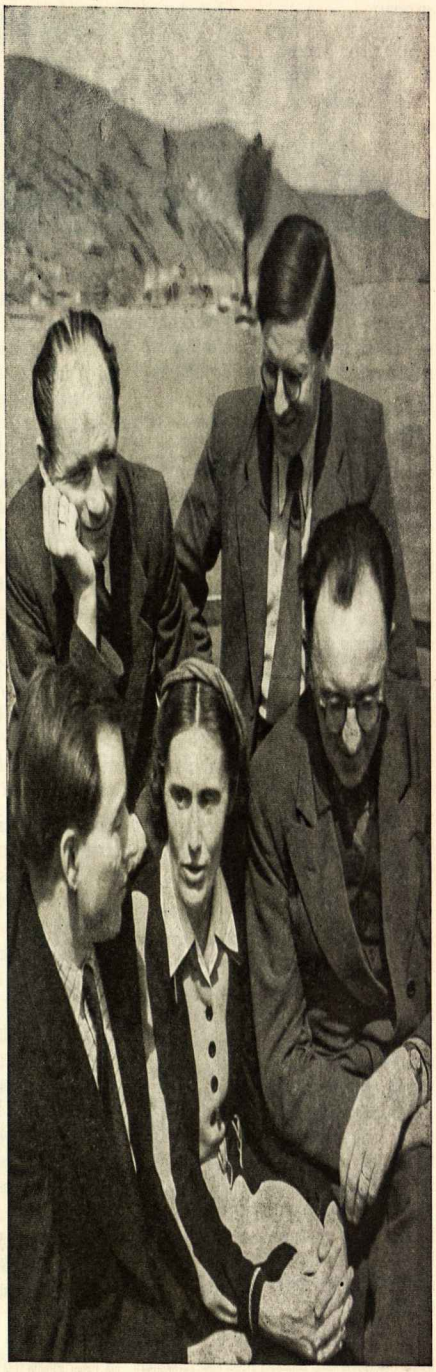

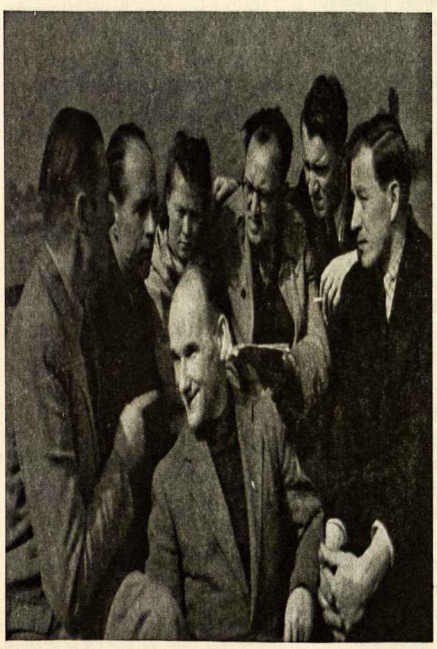
1947. V. 21 – 1950. V. 21

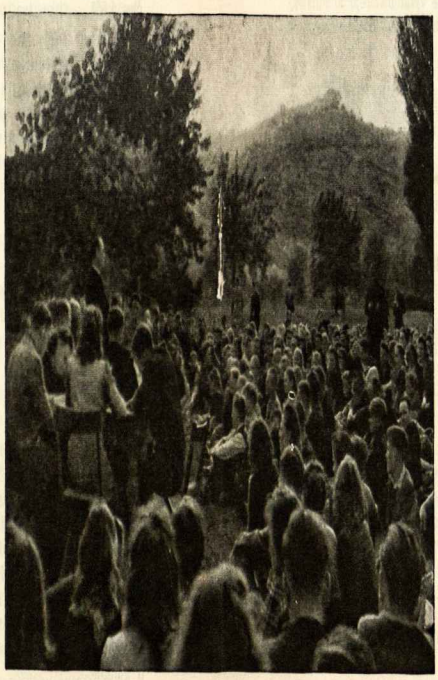
Prieš tris metus tai buvo, kai gegužis pirmus žiedus barstė Reino pakrantėse, kai skaidrus pavasario oras dainom bangavo ir jaunos, idealų kupinos širdys veržėsi į tolius. Iš visų Vokietijos stovyklų suplaukė Ateitininkai didžiojon Reino konferencijon. Ir kiek daug mielų veidų neužmirštamai paliko to suvažiavimo rėmuose! O su tais mielais veidais kiek daug prisiminų surišta.

Bet ne tik gamta pasigrožėt sukvietė mus M.A.S. C. Valdyba prie seno Reino, čia ir nutarimų svarbių daug padaryta. Juk čia galutinai suformuota Ateitininkų federacija, perrinkta M.A.S. C. Valdyba, nustatyti nauji planai ateities veikimui. Kiek daug naujų minčių išgirdom susėdę Honeffo pievoj ir kiek daug naujų, negirdėtų dainų klausėsi Reinas ir auksaplaukė Lorelei...

Taip gerai visa prisimenu, o jau visa toli toli praeity. Lyg kartu su Reino vandeniu ir mes per vandenynus išplaukėm. Klausaus dabar tolimuos prisiminimuos skambančių dainų ir rodos girdžiu, kaip aidi jos ne Reino krantuos, ne Mississippi slėny ir ne Niagaros triukšme, o tolimam panemuny. Ir matau, rodos tuos pačius mielus veidus su gaivia šypsena prisimenant Reino konferenciją.

REINO KONFERENCIJOS VAIZDAI:

1. Kairėje viršuj: ekskursantai ant denio.
2. Kairėje žemai: Prof. Z. Ivinskis aiškina Reino pilių istorijas.
3. Viduryje: konferencija Reino pakrantėje.
4. Dešinėje viršuj: At-kų Vadai.

V. Maželio nuotr.

ŽINGSNIAI... (atkelta iš 11 psl.)

taip viskas aišku: jis rusas. Rusai šitame krašte turi mirti, ir: jie ateis. Liko tik vienas klausimas: kada?

Pavlovas krūptelėjo: lyg tai lauko durys sugirgždėjo. Taip aiškiai čyptelėjo... Ne, tai vėjas supa gatvėje lempą, o vielos čypia. — Kyla vėjas, — dingtelėjo Pavlovui, — išsklaidys rūką ir bus galima matyti gatvę. O jau ir rytas nebetoli — trečia.

Jis nutarė gulti. Jei tardymas bus nelabai sudėtingas, bus galima ir rytoj miego prisidurti. Gaus velnių nuo tardytojo, bet miego jau vistiek nebeatims.

Taip galvodamas pradėjo autis batus.

Džiang! — kažkas suteršėjo lauke, bet taip negarsiai, kad Pavlovas sekundę net pats suabejojo savo ausimis. Vienu šuoliu atsidūrė prie lango. Praskleidė dekį ir pažiūrėjo.

Vėl truputį lynojo. Vėjas judino pravirus prieš namą geležinius vartelius, bet jie tylėjo. Tačiau ten gatvėje, ties namu, kur kabėjo lempa, ten — stovėjo trys vyrų siluetai. Rūke jie buvo tokie neryškūs, kad, atydžiau pažiūrėjus, Pavlovui pradėjo raibti akys. Vienok jie stovėjo ir kažko laukė. Gal laukė daugiau savo sėbrų, gal pilna gatvė buvo jų patrulių — ką žinosi?

Pavlovui pasidarė šilta. Jis viską pamiršo tik žiūrėjo ir atydžiai sekė tuos žmones, kurie kaip nebylės statulos stovėjo ano namo sargyboje.

Štai! Vienas iš jų atsiskyrė ir perėjo įstrižai gatvę. Minutėlei stabtelėjo prie pravirų vartelių ir po to mikliai, net jų neužkliudęs, įšoko kiemelin. Neišvengiamoji likimo ranka iškėlė ties juo savo kalaviją. Pavlovas perbraukė ranka per skruostus ir kaktą. Po velnių, kaip mažai, kaip pasiutusiai mažai jam beliko gyventi! Gal ir gerai. Gana to nepakeliamo laukimo — jis jau pasibaigė. Gintis ir kelti triukšmą šūviais? Ne, jis nežviegs kaip skerdžiama kiaulė — jis mirs tyliai ir drąsiai atstatęs krūtinę pasalūnui priešui, kad visi likę žinotų, jog jis mirė drąsiai, kad jis nebijojo mirties nors ji jam ir nebūtį neša, priešingai tiems, kurie tiki į kažkokius sapnus po mirties ir visdelto bijo mirti....

Jis buvo taip baisiai pavargęs, kad nebeprisivertė atsitraukti nuo lango. Grindys ėmė siūbuoti jam po kojų ir ausyse pasigirdo kurčias ūžesys. Bet visai neilgai: staiga viskas praėjo ir jis pasijuto lengviau. Daug negalvodamas, užskleidė langą ir atsigrežė į kambarį.

Nors lauko durys nė negirgžtelėjo, bet Pavlovas jautė, kad vyriškis jau prieškambaryje. Tada jis tvirtais žingsniais priėjo prie durų, vienu akimirksniu pasuko raktą ir atplėšė duris.

Tą pat akimirką ji apšvietė siauras šviesos ruoželis, kurį siuntė iš tamsaus prieškambario maža kišeninė lempelė. Jos šviesa pakilo, užlipo iki krūtinės ir plieskė į akis. Pavlovas truputį pakreipė galvą į šalį ir laukė.... šūvio.

Nepažįstamasis žengė žingsnį artyn ir Pavlovas pasitraukė į kambario vidų. Lempelės šviesa apibėgo kambarį ir sustojo akimirkai ties kėde: ant jos gulėjo revolveris.

Vyras paspaudė prie durų elektros mygtuką, bet šviesos nebuvo. Tik sausas jo garsas dusyk nuskambėjo kambary.

Tada Pavlovas ištiesė rankas ir pasuko lemputę. Tik šį momentą jis pastebėjo, kad jo rankos jau kuris laikas buvo pakeltos į viršų.

Kambarys nušvito, ir Pavlovas tik dabar pamatė įsibrovėlį.

Jis buvo dar labai jaunas. Didelės, mėlynos akys atydžiai sekė kiekvieną jo judesį. Lūpos buvo tvirtai sučiauptos ir tiesi, neplati nosis darė jį panašų į tą kareivį, kurio statulą Pavlovas buvo matęs Kijeve, kada jie turėjo ištuštinti vieną cerkvę šokiams. Apsivilkęs buvo pilka striuke ir susijuosęs brezentiniu diržu. Ant galvos turėjo truputį šonu pakreiptą kaimiečio kepurę iš po kurios matėsi gelsvi plaukai. Milines namų darbo kelnes jis buvo užleidęs ant mažų aulinių batų ir stovėjo gan platokai išsižergęs, lyg tikėdamasis būti stumiamas iš užpakalio. Dešinė ranka buvo visą laiką užkišta užantin ir Pavlovas neabejojo, kad ji laikė revolverį, gi antroji su lempute dabar pasislėpė striukės kišenėje.

Partizano žvilgsnis perbėgo sujauktą lovą, kėdę su pistoletu ir sustojo ant stalo. Jo viduryje gulėjo mažasis raktukas! Jis ištiesė ranką, paėmė ji ir pažvelgė į stalo šoną: staltiesė dar tebebuvo atversta ir ten blizgėjo maža kaustyta stalčiaus spyna.

Raktukas brakštelėjo. Jis įėjo nedrebėdamas į skylutę ir kambary pasigirdo čyptelėjimas: vaikinas ištraukė stalčių, kuriame gulėjo bylos popierių. Atvertęs pirmąją perbėgo akimis — taip, to ir reikėjo, — jis nutvėrė visas tris bylas, negailestingai viena ranka išilgai sulenkė ir taip sugniaužė, kad net kartonai sutratėjo. Po to vienu šuoliu atsidūrė prie kėdės, paėmė revolverį, pavartė, pažiūrėjo ir įsidėjo į kišenę. Tada pažvelgė į Pavlovą.

Jo žvilgsnyje buvo kažkas nepaprasta. Pyktis, užuojauta ir paniekinimas. Tačiau ne tai rūpėjo Pavlovui: jis stebėjosi, kad šis banditas buvo taip neišpasakytai jaunas,— Pavlovas galėjo jam duoti nedaugiau devynioliką metų. Ir šis jaunas vaikėzas buvo toks drąsus!

Tą akimirką vaikinas ramiai perėjo kambarį ir atsidūrė prie durų. Dar sykį atsigrežė ir mikliai užtrenkė paskui save duris.

Visa tai įvyko taip greitai, kad Pavlovas tik dabar atsipeikėjo: deportacijų sąrašus išnešė! Šeši mėnesiai atydaus darbo, šnipinėjimo ir registravimo, nuėjo velniop! Jis prišoko prie lango, bet — gatvėje buvo tamsu. Jie nupiovė laidus ir aptemdė gatvę. Gudrūs žalčiai!

Ir tą akimirką Pavlovas pajuto lig šiol nepažintą jausmą: jis buvo gyvas! Jis liko gyventi, dar ilgai, ilgai gyventi!

Staiga jis pagalvojo: kodėl aš likau gyvas? Ir jam pasidarė viskas nebeaišku: tie vyrai nenorėjo jo mirties. Jie nebuvo žmogžudžiai, jie siekė kažko kito, bet ne mirties.

Pavlovas pasirėmė lango stakton ir ilgai galvojo. Gi juo ilgiau galvojo, tuo jam labiau neaišku darėsi. Viena tik jis galėjo permanyti: šis kraštas yra visai kitoks, negu jo plačioji tėvynė, ir žmonės čia visai kitaip galvoja bei elgiasi, negu Charkove, Kijeve ir Maskvoj. Tačiau kodėl jie taip darė, Pavlovas nesuprato.

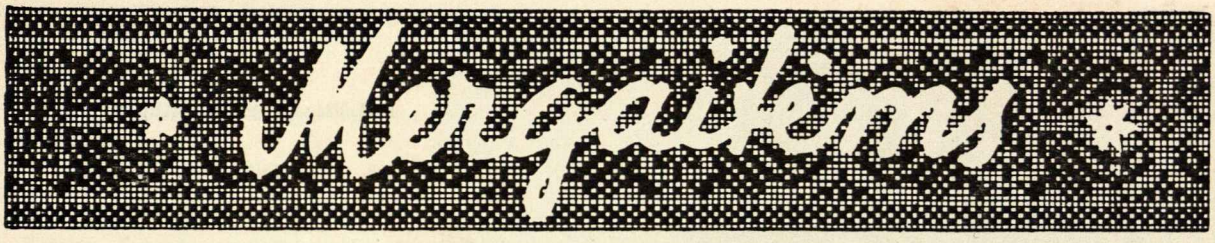
KAZYS BRADŪNAS

SAPNAS APIE ŠIAURĘ

Vėsioj, begalinėje šiaurėj
Tėviškės sodai šlama
Man kas naktį sapnuos.
Vėsioj, begalinėje šiaurėj
Žvaigždės virš protėvių namo
Klausosi žemės dainos.

Vėsioj, begalinėje šiaurėj
Ant Nemuno kranto molėto
Miega šventi ąžuolai...
Kaip gera... Tartum gulėtų
Aukštam piliakalnio kalne
ir mano menki pelenai...

Vėsioj, begalinėje šiaurėj...

LIETUVĖ MOTINA

Pirmas pražydusio gegužio sekmadienis skirtas Motinai. Motinai, kurios nuopelnai taip dideli, kad atsidėkot neįmanoma, nors "Meilę jai už meilę, širdį jai už širdį" atiduot skubėtume. Ne tik Tu, ne tik aš, bet visa Lietuva turi būt neišsemiamas meilės šaltinis mūsų Motinoms. Visi mūsų istorijos puslapiai turėtų būti nužymėti karžygių Motinų vardais. Tų Motinų, kurios net didžiausios priespaudos laikais neužmiršo savo religinių ir tautinių įsitikinimų, kurios tėviškės meilę įdiegė į savo vaikų širdis ir jos neužmiršti skatino. Kad mūsų tauta išliko gyva — tai didžiulė padėka mūsų Motinoms. Jos, nežiūrėdamos nei savo asmens nei gyvybės, kūrė Lietuvai laisvą gyvenimą, auklėjo mus tautinėj dvasioj ir palaikė mūsų jėgas priespaudos metu savo giliu tikėjimu ir neišsemiama meile. Lietuvos gyvenime, kaip ir mūsų asmens gyvenime, lietuvė Motina turi lemiamos įtakos.

Jau senais laikais lietuvių bajorų Motinos skatindavo visus į kovą su Lietuvos priešais, uždegdavo jų širdis pasiryžimu kovoti prieš tuo metu Lietuvai grąsinančius kryžiuočius. Ne tik be ašarų išleisdavo, bet net skatindavo į kovą, pamiršdamos, kad tai gal jų vienintėliai sūnūs ir turėdamos tik vieną tikslą — didelę ir laisvą Lietuvą. Vienas iš ryškiausių to meto motinų pavyzdžių yra kunigaikštienė Birutė — didž. Lietuvos kunigaikščio Vytauto motina, išauginusi mūsų tautai didžiausią vadą.

Po keleto šimtų metų Lietuvai vėl atėjo sunkios dienos — rusų okupacija, spaudos draudimas. Atrodė, kad lietuvių tauta turės žūti. Ir kas tada stoja į kovą su nutautėjimu, su rusais? — Lietuvė Motina prie ratelio ir jos vargo mokykla, iš kurios išeina susipratę lietuviai, pasiryžėliai knygnešiai, laužę Lietuvai kelią į šviesą. O kiek daug ir pačių motinų gabendavo knygas! Jos nežiūrėjo pavojų, nes žinojo, kad reikia melstis iš lietuviškų maldaknygių ir kad mažieji turi išmokti lietuviškas raides. Todėl ir išliko Lietuva, kad motinos neužmiršo savo kalbos, kad Lietuvos Motina liko lietuvė.

Taip aušo Lietuvos laisvės rytas. Pasirodžius pirmiesiems saulės spinduliams reikėjo išeiti į kovą su surūdyjusiu senu šautuvu, nešantis motinos palaiminimą. Ir laimino Lietuvos motina išeinančius savanorius, pamiršusi savo jausmus, išeinančius į kovą dėl laisvės.

Nedejuoja motina, ji žino, kad norint laimėti reikia daug aukoti. Tad aukoja ji save ir savo sūnus ant tėvynės aukuro, o jos auka išmeldžia ir išperka Lietuvai laisvę.

Ateina kūrybos laikotarpis. Ir vėl pirmose eilėse stovi motina. Lietuvos laisvės ateitį kūrė mūsų liaudies motina — paprastutė, bet giliai tikinti į Dievą ir Tėvynės ateitį, gi naujame Lietuvos gyvenime pasirodo motina inteligentė. Kaip ji bus atžymėta mūsų istorijoje? Didesnė dalis motinų stengėsi eiti ir toliau tradicijų keliu, kuriant gausią lietuvišką šeimą ir auklėjant gerus žmones, duodant naujus darbuotojus laisvam rytojui kurti. Šitos motinos taip pat vertos didžiausios padėkos. Tačiau atsirado Lietuvoj ir per daug modernizmu susižavėjusių motinų: jos atnešė daugiau žalos, nei naudos.

Po 22 laisvo gyvenimo metų, ir vėl užgriuvo svetimųjų jungai. Pirmiau raudonas, paskui rudas šydas norėjo užslopint dar taip jaunutę Lietuvą, vos spėjusią įsitraukt į darbą. Motina vėl parodo, kad joje dar neužgeso troškimas kovoti dėl švenčiausių įsitikinimų. Ji kursto ugnį savo vaikų širdyse ir laimina išeinantį partizaną, laimina visą kovojančią tautą. Kai pirmasis priešas, pasiėmęs su savimi daug aukų, traukiasi siaubdamas ir naikindamas į rytus, Motinai dar lieka vienas didysis ginklas — malda:

"Mama rožančių pasiėmus
Rainių miškelin eina melst..."

Ji meldžiasi už motiną žemę į Motiną Mariją, ji skelbia kovą prieš tuos, kurie naikina šventoves ir žudo žmones.

Pagaliau štai didelė tautos dalis ištrėmime. Atskirti nuo motinos žemės, ne visi ir savo motinas beturime. Daug motinų tapo išvežtos į tolimus rytus, daug liko savo žemėj saugoti savo laukų ir melstis Marijai jos šventovėse. Tiek jų, tiek tų motinų, kurios kartu su mumis dalijasi ištrėmimo vargais, laukia be galo didelis uždavinys. Nuo jų valios tvirtumo ir tautiškumo pareina lietuvių tautos ateitis. Tik jos išlaikys ateičiai lietuvišką jaunuomenę. Tik jos išmokys jausti, kad nei Bavarijos kalvos, nei Rheino krantai, nei pagaliau, dangoraižiai, nei tolimų žemynų turtai negali atstoti Lietuvos laukų, kurie "ramunėms ir berželiais ir auksinių kviečių biržėm papuošti..." Gi juo ilgiau tas mūsų ištrėmimas tęsis, tuo sunkesnis uždavinys gula mūsų motinoms, atlaikiusioms jau tiek nelaisvės vargų, ant pečių. Ir jos atlaikys ir šią ištrėmimo naštą. Stiprins mūsų dvasią ir siųs maldas su mumis į dangiškąją mūsų Motiną Mariją. Tada vėl įpinsim daug karžygių motinų vardų į mūsų istoriją.

Štai kodėl mes švenčiame Motinos Dieną. Mes privalome ir norime pagerbti ją — praeity didžius darbus atlikusią, dabar tėvynėje savus laukus besaugančią ar tremty sunkiai vargstančią ir ateity gal dar sunkesnių darbų laukiamą — Lietuvę Motiną.

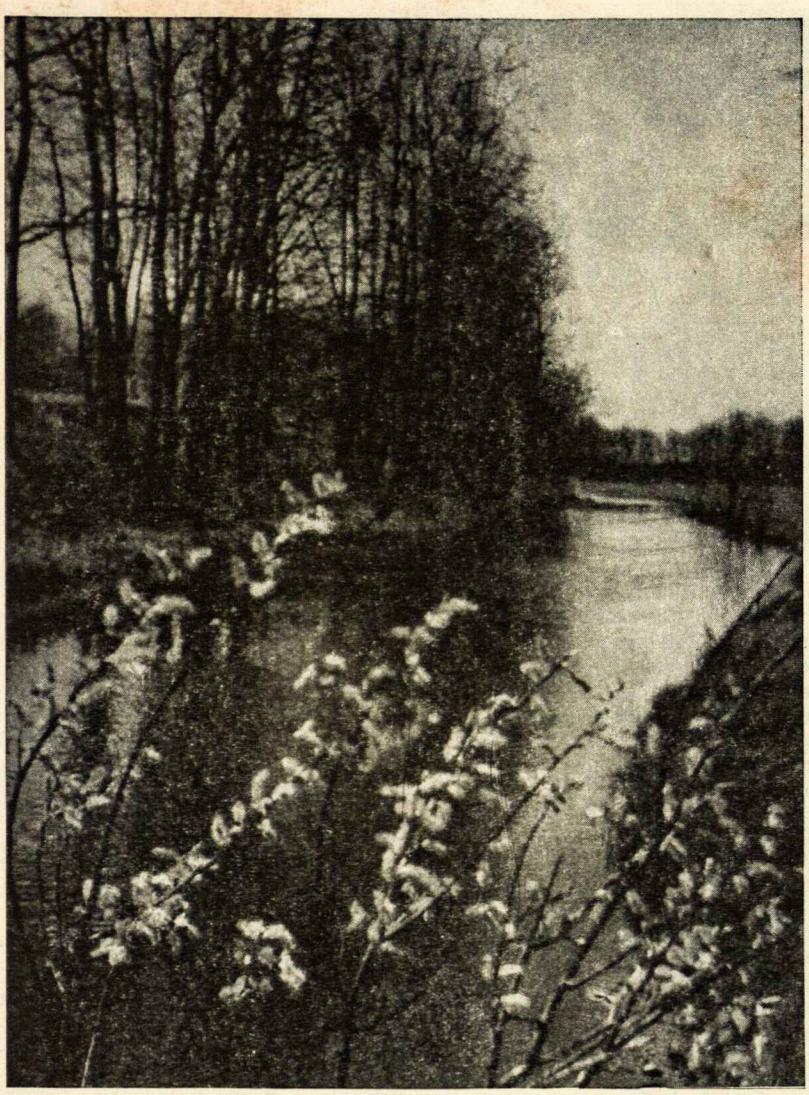
Al. B.

VĖJAS

Išdykėlis vėjas! Ko jis nesumano
Per naktį neleido užmigti manęs:
Vėlėm vis dejavo, prilėkęs prie namo
Klebeno ir purtė senas langines.

Ryte, vos pabudus, maniau kad pasnigę —
Tai vėjas pripustė čia vyšnių žiedų.
Bet pats jau pavargo, tur būt jau primigęs.
Atvėrusi langus džiaugiuos, kad ramu.

Išdykėlis vėjas! Ko jis nesumano!
Už krūmo tik laukė atdarant langų!
Įlėkęs susuko lapus man ant stalo,
Išbarstė, išsvaidė mintis iš eilių.

Ir Lietuvoje gamta atbunda.

IRENA TR.

VIETOJ LAIŠKO MOTINAI

Daug motinų šiandien skaitys nuoširdžiausius sveikinimo žodžius, džiaugsis nuostabiausių gėlių puokštėmis, didžiuosis dovanomis ir bučiuos šviesius, vėjo išdarkytus, ar gyvenimo rimties pasidabrintus savo vaikų plaukus. Valandėlei bus užmiršti vargai ir bėdos, valandėlei ramybė ir džiaugsmas pripildys jų širdis ir jiems bus gera — motinoms ir vaikams.

Tik niekas mano motinai paguodos žodžio neatneš, niekas nei paprasčiausių lauko gėlių puokštės nesuskins, niekas mano nuvargusios galvos prie mylinčios krūtinės neprispaus. Ir, kai pasaulis skęs džiaugsme, skausmas plėšys mūsų širdis — mano ir Tavo, Motin.

Veltui Tu o vargše mano Motina skarelės kampu šluostydama ašaras žvelgi į vieškelį, laukdama sugrįžtančių vaikų. Žvelgi ne dieną, ne dvi: žvelgi jau šešti metai ir Tavo laukimui galo nėra. Laukimas tapo Tavo gyvenimo prasme. Bet vaikai negrįžta suramint Tavęs, negrįžta nušluostyt Tavo ašarų, tik vieškelio dulkėse, svetimųjų įmintomis pėdomis eina dienos, viena sunkesnė už kitą.

Žadėjau niekad neapleisti Tavęs, žadėjau niekad nepalikti vienos, bet karo audra išvedė mane iš namų, išvedė neleidus Tau nei sudiev ištarti ar palaiminimo paprašyti. Šiandien nerimo kankinama blaškausi svetimame krašte, blaškausi sąžinės griaužama, kad neištesėjau pažadų, ir palikau Tave vienišą vargo dienoms.

Mus išskyrė karas, bet mes vylėmės taika, ja tikėjom ir nekantriai laukėm. Ir ji atėjo. Ją skelbė džiūgaudami žmonės, žaibo greičiu ji skriejo radio bangomis. Ją rėkė didžiulės raidės laikraščių puslapiuose, skambino bažnyčių varpai, ji plėvesavo baltomis vėliavomis virš rūkstančių miestų griuvėsių. Daugelui ji buvo duosni motina, nešanti ramybę ir džiaugsmą, bet mums ji nieko neturėjo savo dovanų krepšyje. Išdidžiai nusigręžusi ji praėjo pro mažąjį Kraštą šiaurėje, ji neužsuko pas Tave į senąją sodybą pamiškėje ir iš manęs atėmė viltį kada nors išvysti gyvą savo motiną. Taip į pasaulį atėjo taika — keista taika, užtrenkianti vaikams tėviškės namų duris ir už sūnaus laišką Sibiro taigose numarinanti senutę motiną.

Ak, Motin, kad nors keletą eilučių tau parašyt galėčiau. Deja!.. Tie keli meilę reiškią žodžiai, gal būt, Tau pražūtį atneštų ir mano dienos taptų dar sunkesnės, sapnai neramesni. Kur Tu šiandien? Ką jie su Tavim padarė? Kur jie Tave padėjo? Ak, Motin, atsiliepk, atsiliepk ženklais Paukščių Take, paglostyk vėjo dvelkimu, prabilk praskrendančių gervių klyksme. Veltui žvelgiu į žvaigždes, jos šaltos ir nebylios spindi svetimoje padangėje ir tik šiurkštus vėjas gaivina mano veidus.

Aš palaidojau savo Motiną. Palaidojau ją gyvą, žemių saujos ant jos karsto neužbėrusi, palaidojau ilgesy ir nežinioje. Jos atviras kapas glūdi mano širdyje.

Ak, Viešpatie, atimk iš manęs viską, tik palik vienintelę viltį kada nors išvysti gyvą savo motiną ir leisk iš jos lūpų išgirsti, kad ji man viską atleidžia, leisk prie jos krūtinės išverkt visas sausmo ir ilgesio ašaras.

Viešpatie, išklausyk mano maldos ir išlaikyk gyvą mano Motiną!

B. Empakerytė

Vakaras ant Atlanto

Bangos, didelės, kaip kalnai, supa laivą. Visur aplink tik bangų jūra. Jokios salos, jokio vilties iškyšulio, nieko. Tik vėjas pučia. Toliau nuo laivo kartkartėmis iš bangų iššoka žuvis, jūros šuo ar koks kitas jūros gyvūnas ir nieko daugiau: jokių šviesų, jokių medžių, miestų, nieko...

Temsta. Pamažu pradeda slinkti tamsos šešėliai. Jie tokie atsargūs, slenka pamažu ir po savo tamsiu tinklu, visai nepastebimai, sugauna visa, kas tik yra ant šios žemės ar vandens, ir savo juosta apjuosia visą pasaulį.

Junti, kaip tamsa pamažu veikia ir Tave. Tavo sielon veržiasi šventa ramybė... Pamiršti visa tai, kas Tave slegia, kas nemalonu, kas kankina. Junti tą Galybę, kuri yra aukščiau šios žemės rūpesčių ir vargų ir kuri visa valdo. Nejauti, kaip Tavo lūpos pamažu taria prašymo maldos žodžius... Nebematai, kas dedasi aplink Tave, tik jauti kažką nežemiško, gražaus. Tu lenkiesi prieš Tą, Kurs visa tai valdo, Kurs žino ir Tavo visus rūpesčius ir vargus ir Tu matai, kad Jis didesnis ir galingesnis už visus šios žemės valdovus. Tau liūdna dabar, kad daug kartų Jam nusidėjai, bet jauti, kad Jis Tavęs neatstums, žinai, kad Jis Tau visa atleidžia. Ir Tau gera dabar ir Tu džiaugies...

Bangos vis dar tokios didelės, tartum kalnai. Vanduo tik šniokščia. Gal ir jis kalba, bet Tu nesupranti. Gal jis Tau ką nors nori papasakot, gal savo gelmes parodyti nori. Tik Tu suprasti negali.

Laivas siūbuoja tartum koks šipulys. Tai Atlantas supa jį, o drauge ir Tave. Didžiulis Atlantas... Ir Tu tesi tik lašelis toje bekraštėje vandens jūroje, o laivas tartum kokia sala, liūliuojanti ant vandens putojančiam Atlante. Tu pamanai, kad labai gera būt toje "saloje", kuri Tave veža link stiprios ir nepajudinamos žemės.

Atsigręži atgal — palinkusi senelė Europa Tau dar moja. Tau liūdna buvo su ja atsisveikinti. Akyse dar stovi gimtas kraštas, kurio jau keletas metų kaip nematei, bet taip gerai prisimeni. Greitai jau Tave skirs nuo jo Atlantas, tačiau jau seniai Tave nuo jo priešai atskyrė. Ir sūri lyg Atlanto vandens ašara nurieda Tavo skruostu, kai mąstai apie savo kankinamą tėviškę.

Tu keliauji dabar į naują pasaulį, kuriame žmonės juoksis, džiaugsis ir didžiuosis nuveiktais darbais. Ir jie nesupras Tavo skausmo, nes jie nepažino jo. Tu galvosi apie savo paliktus namus ir sielvartas darskys Tavo širdį, bet jie nesupras Tavo skausmo, jei nebus patys per griuvėsius ir mirties pinkles pabėgę į gyvenimą. Jie nesupras Tavęs.

Jau tamsu. Denyje beliko vos keli žmonės. Atlantas ne visiems leidžia ramiai ilsėtis. Bangos vis nesiliauja šėlusios. Jos vis smarkiau ir smarkiau daužosi į laivo sienas.

Ak, tos nenuoramos bangos. Jos tikriausiai norėtų į šipulius sudaužyt mūsų laivą ir žaist su jais.

Taip prabėga devynetas tokių vakarų, kaip šis, ir likimas juos visus nusineša su savim į beribę nežinomybės jūrą. Prieš savo akis pamatai jau seniai lauktą žemę. Žiūri į ją, nepažįstamą ir niekuomet nematytą, sveikini ją ir šypsais, o akyse regi kitą kraštą, kurį kažin kada dar pamatysi, kurį palikai anapus okeano, anapus geležinės uždangos, kuris Tau mielas, nors ir kraujuos paplūdęs, vargo užgniaužtas. Ten Tu pirmą kartą pamatei tekančią saulę renkant blizgančią rasą nuo šlapių žiedų. Tas kraštas Tau brangiausias iš visų. Tu prieš akis matai minias linksmų žmonių, matai verdantį gyvenimą, o ilgiesi to mažučio krašto, palikto jau taip toli.

Laivas įplaukė uostan. Vakarai praleisti ant Atlanto jau pasivadino praeitim... Ir Tu, kaip ir mes visi, vaikščioji po šį kraštą ir nešiojies širdyje tėvynės meilę ir ilgesį. Visi mes einam per šią žemę ir mūsų dienos plaukia, tartum tas laivas, su likimo išrautais iš gimtos žemės žmonėmis. Daug jau žydinčių pavasarių praėjo, daug kvepiančių vasarų praskrido, o mes vis dar be namų. Bet vienas pavasaris išauš anksčiau už kitus, vieną pavasarį gražiau žydės tulpės ir smarkiau kvepės ievos, vieną pavasarį melsva miško žibutė anksčiau iškiš savo mažą galvutę ir anksčiau kaip visuomet sugrįžusi pirmoji kregždutė pasakys, kad Tėvynė laisva....

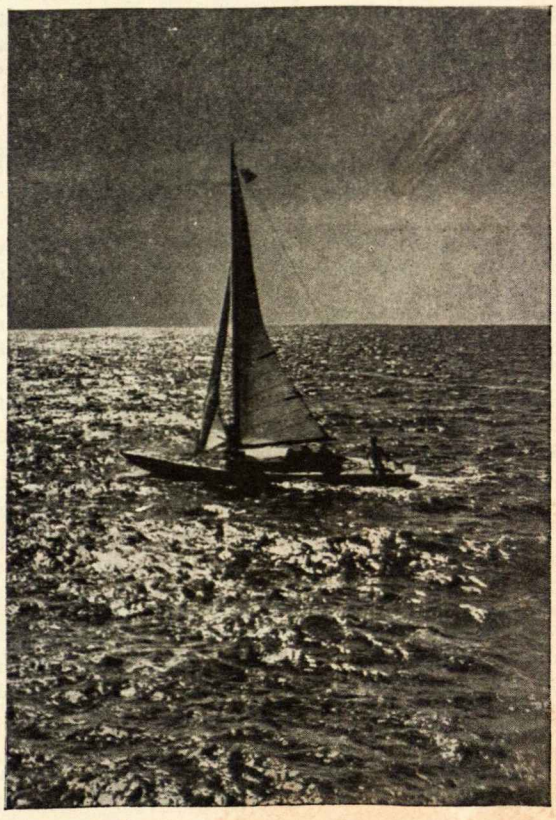
A. Baužinskaitė

PO GRIMO

Juokiasi negyvas veidas,
Grimas paslepia raukšles.
Nors širdis iš skausmo. leipsta,
Negyvai vis šypsos veidas.
Salėj ploja katutes.

Namuose paliko mažas
Sunkiai sergantis sūnus.
Priešais lenkias vikrus pažas,
Su mirtim kovoja mažas
Ir bejėgis jos sūnus.

Juokis, linksminki, šokėja,
Salė plyšta plojimu.
Kas, kad tau širdis kentėjo
Ir per grimą nuriedėjo
Ašara plačiu taku.

Laivelis supas be irklų...

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

AR NORĖTUM STUDIJUOTI NOTRE DAME UNIVERSITETE?

Jeigu gražią pavasario ar rudens popietę pastebėsi kelius, vedančius į South Bend, Indiana, užtvindytus automobiliais ir autobusais, o dangų raižys neįprastai daug lėktuvų,—žinok, kad tai visi skuba į Notre Dame stadijoną, stebėti futbolo rungtynių.

Retai kada didžiulis, 54.000 vietų sporto stadijonas sutalpina žiūrovus. Minios "nelaimingųjų" turi grįžti į jį nepatekę, nes juk kiekvieno pareiga išlieti savo entuziazmą Notre Dame sporto stadijone... Nereikia enciklopedijų, kad sužinoti, dėl ko garsus Notre Dame. Daugelis pasakys, kad Notre Dame studentų futbolo komanda — Nacionalinės Lygos meisteris. Futbolo rungtynės universitetui duoda milžiniškas pajamas, jos ir universitetą garsina.

Notre Dame katalikų privatus universitetas, 120 metų senumo, prasidėjęs iš vieno namuko, dabar išaugęs į atskirą universitetinį miestelį su daugybe anglų gotikos stiliaus pastatų, primenančių anglų Cambridge, yra Amerikos katalikų pasididžiavimas. To miestelio viduryje bažnyčia ir didingi centriniai rūmai, kuriuos vainikuoja kupolas auksiniu stogu ir virš visko — auksinė Šv. Marjos statula.

Universitete studijuoja apie 6000 studentų-berniukų, visi gyvena bendrabučiuose. Puiki valgyklos salė talpina iš karto 4000 valgytojų. Kiekvienas fakultetas ar jo dalis turi savo atskirus namus.

Be vos akim užmatomų golfo laukų ir sporto aikščių, universitetui priklauso ir du ežerai, parkai ir labai tvarkingas, švarutėlis rajonas, alėjomis išsipynęs tarp atskirų pastatų. Ištrūkęs iš didmiesčių triukšmo ir pravažiavęs New Yorko priemiesčių ir Chicagos šiukšlinas gatves, čia pajunti palaimintą ramybę ir europinį kultūros kvapą. O bendras universiteto vaizdas jau savaime nukelia į nepamirštamas studentiškas dienas.

Dar malonesnis jausmas užliejo, kai viename kampiniame pastate su užrašu "Technikos-Inžinerijos Fakultetas", už stikilinių kabineto durų, sutikau V. D. Universiteto profesorių dr. Steponą Kolupailą. Jau du metai, kaip šis energingas ir jaunos dvasios profesorius dėsto šiame u-tete. Tai mokslininkas, žinomas ir už Lietuvos ribų. Jis yra išleidęs daugelį mokslinių darbų, turįs keliasdešimt metų pedagoginės praktikos, užsieny žinomas kaipo upių debiuto skaičiavimo specialistas. Kai 1936 metais jis lankėsi J. A. Valstybėse, visoj Amerikoj buvo įvestas "Lietuviškas Metodas" upių nuotakai skaičiuoti, kuris iki šiol tebevartojamas. Savo laiku, statant Niagaros krioklio užtvanką, specialistų apskaičiavimai buvo siunčiami prof. Kolupailai patikrinti.

Savo didele asmens kultūra ir nuoširdžiu lietuvišku būdu, jis per trumpą laiką spėjo užkariauti kitų profesorių bičiuliškumą ir studentų prisirišimą. Ne paslaptis, kad šis lietuvis profesorius studentų yra labiausiai mėgiamas visam Norte Dame u-tete. Jis yra praktikuojantis katalikas ir didelis akademinio jaunimo draugas.

— Kokias turite pareigas ir ką skaitote šiame u-tete?

— Čia turiu ass. profesoriaus titulą. Skaitau Skysčių Mechaniką, Hydrologiją ir Pažangiąją Hydrauliką.

— Kokios yra Jūsų darbo sąlygos?

— Darbo sąlygos yra puikios. Didžiulė biblioteka, gera laboratorija, maloni aplinka. Profesorius čia turi nepaprastai daug galios. Niekas nekontroliuoja. Neišlaikęs egzaminų, niekam nepasiskųsi. Tačiau iš kitos pusės— profesorius čia yra valdininkas. Kiekvieną darbo dieną tenka sėdėti nuo 8 val. ryto iki 5 val. po pietų. Nors paskaitos ir darbai atlikti, tačiau iš universiteto išeiti negalima. Lietuvoj aš viską atlikdavau ir dar turėdavau laiko keliauti, čia tai neįmanoma.

— Ar sutinkate kokių sunkumų?

— Pradžioj turėjau sunkumų su kalba. Terminologijoj vartojama daug žodžių, kurių reikšmė yra grynai priešinga, kaip mes Europoj įpratę. Tenka prisitaikyti ir prie vietinių dėstymo metodų. Dėstymo tvarka kaip mūsų gimnazijose. Profesoriai naudojasi vadovėliais. Eidamas į paskaitą nešuosi studentams paruoštus uždavinius sekančiai dienai, surašytus ant atskirų lapų. Studentai tuos uždavinius atlieka namuose, kas jiems atima dvi valandas laiko. Kitą dieną tuos darbus surenku ir vertinu. Labai daug laiko atima tų darbų taisymas. Pamažu įvedu savo metodus, daug studentams skaitau, ką jie nepaprastai mėgsta.

Tačiau yra ir palengvinimų. Niekas čia neturi studijų lapelių. Viskas yra administracijos žinioje. Prieš egzaminus administracija atsiunčia tam tikrą studento lapelį, kurio savininkas niekados nemato. Tame lapely yra daugybė ženklų ir suskirstymų. Lapelis įkišamas į tam tikrą paslaptingą mašiną, kuri yra administracijos žinioje, ir tame lapely išmuštos skylės parodo, kokius egzaminus studentas privalo laikyti ir t.t. Profesorius po egzamino atatinkamoj vietoj lapely padeda ženklą ir lapelis vėl kišamas į mašiną. Taip mašina pasako, kada studentas išlaiko egzaminus ir kaip, kada jam galima išduoti diplomas ir koks. Toji mašina yra administracijos paslaptis.

— Sprendžiant iš namų darbų kontrolės, studentai čia neturi tos laisvės, kokią turi Europoj?

— Taip, studentai čia labai kontroliuojami. Studentams negalima praleisti paskaitų. Jei studentas susirgo ar išvyko, profesorius gauna specialų lapelį su disciplinos prefekto parašu, ir rezoliucija, ką su juo padaryti.

— Ar daug egzaminų neišlaiko?

— Bendrai, 20% neišlaiko. Bet pas mane išlaiko visi. Silpnesniuosius studentus pasilieku po darbo, pasikviečiu pas save ir taip padedu išmokti.

— Ar yra skirtumas tarp Amerikos ir Europos studentų būdo atžvilgiu, ir kokie Jūsų santykiai su jais?

— Europoj studentai nelaiko kojų ant stalų ir per paskaitas nevalgo. Tačiau dabar ir pas mane jau to nedaro. Vienas kinietis studentas ateina pas mane ir abu verčiame vieną mano knygą į anglų kalbą, iš kurios studentai mokosi.

— Amerikos studentams yra charakteringa sportas: vienoj rankoj knyga, kitoj beisbolo lazda. U-tetai labai varžosi dėl pirmenybių sporte. Ar neturite sunkumų su pirmaujančiais sportininkais studijų metu?

—Mūsų u-tetui charakteringa futbolas, turime I vietą. Prisipažinsiu, nors per protekcijas buvo parūpinti bilietai į rungtynes, nes mūsų stadijonas su 54.000 vietų yra per mažas ir sunku patekti, bet dar rungtynėse nebuvau, nes žiūrovai per daug jautriai stebi rungtynes, kartais net pavojinga...

Kai tik sportininkas, nors ir pirmaujantis, sušlubuoja moksle, tuoj prie jo pavardės sąrašuose atsiranda žvaigždutė, kuri reiškia, kad tik tam tikrom valandom jam galima eiti sporto aikštėn. Jei dvi žvaigždutės — visai uždraudžiama sportuoti. Jei trys—kiekvienu metu jis gali būti pašalintas iš u-teto. Tik gerieji studentai gali sportuoti. Todėl **geriausias sportininkas yra kartu ir geriausias studentas.**

— Ką galėtumėt patarti lietuviams studentams?

— Pradžioj reiktų stoti į valstybinius u-tetus, nes ten mažesni mokesčiai ir nereikia gyventi bendrabučiuose. Daug kas gali studijuoti namuose, kursuose už akių, arba vakariniuose kursuose.

— Ar būtų galimybių mūsų studentams patekti į Notre Dame?

— Patekti visuomet galima. Medicinos yra čia tik pirmieji metai. Į Technikos fakultetą pakliūti sunkiau, nes ribotas vietų skaičius. Patartina pasinaudoti vasaros semestru, nes birželio - liepos mėnesiai kartu su imatrikuliacijos ir kitais mokesčiais ir pragyvenimu kainuoja tik 200 dolerių. Šiaip metams kainuoja apie 2500 dol. Vė-

JOAN CHRISTIE

AMERIKOS KATALIKŲ STUDENTŲ SĄJUDŽIAI

(Šis straipsnis paruoštas bendradarbiaujant su JAV katalikų studentų vadovybe, veikiančia Youth Department, National Catholic Welfare Conference)

Amerikos katalikų studentų organizuota veikla turi du vienetus — Newman Club Federation ir National Federation of Catholic College Students. Pirmasis vienetas jungia katalikus studentus, lankančius nekatalikų aukštąsias mokyklas ir turi visoje šalyje per 500 skyrių. Newmano federacija turi per 300,000 narių, kuriuos jungia dvasiniai, kultūriniai ir socialiniai ryšiai.

Katalikų kolegijų studentų federacijai priklauso 200 katalikų kolegijas ir universitetus lanką studentai. Joje yra apie 300,000 narių.

Abi federacijos turi religines grupes, kurios yra jų padaliniai. Newmano federacjoje yra 17 provincijų, o katalikų kolegijų federacijoje — 19 regionų. Šie padaliniai tanauja glaudesnei veiklai ir nustatytos programos vykdymui derinti.

Abi federacijos, norėdamos būti visada pasiruošusios sutikti modernaus gyvenimo sunkumus ir stengdamos įtraukti pačius studentus į gyvesnį darbą, turi įvairias komisijas. Newmano federacijoje, šalia kitų, veikia tokios komisijos, kaip radio programų, filmų paskirstymo, informacijų patikrinimo ir paskleidimo, viešųjų santykių, Krikščioniškos Doktrinos sąjungai talkininkaujant ir t.t. Katalikų kolegijų federacija turi Katalikų Akcijos Studijų, Liturgijos ir Mariologijos, tarptautinių santykių ir kitokias komisijas.

Pasaulio įvykiai per paskutinį dešimtmetį taip vystėsi, kad amerikiečiai buvo priversti atsisakyti bet kokios idėjos apie galimumą pasitraukti į izoliaciją už Atlanto ir Pacifiko vandenynų. Šis galvosenos pasikeitimas paveikė ir amerikietį kataliką studentą. Šiandie jis nuoširdžiai domisi tarptautiniais santykiais, sielojasi viso pasaulio žmonių gerove, ypač Bažnyčios padėtimi ir gerove kituose kraštuose.

Šie nauji susidomėjimai atsispindi ir federacijų veikloje. Katalikų kolegijų federacija sudarė tarptautinių santykių komisijas, kurios parūpina tikslių žinių ir žadina susidomėjimą užsieniu. Veikia įvairių studijų rateliai ir institutai užsienio reikalų žinovams paruošti. Yra speciali "užjūrio tarnybos programa", kurios tikslas sudaryti fondus studentams užsienyje šelpti ir išvietintiems studentams pagelbėti į Ameriką atvykti.

Newmano federacija užsienio studentų šelpimą vykdo per Pasaulio Studentų Tarnybos Fondą (WSSF). Ji turi savo komitetus užsienio studentams pagelbėti. Ji yra suorganizavusi susirašinėjimo programas, siekiant palaikyti glaudesnius santykius su užsienio studentais. Šiuo metu ji organizuoja drabužių ir knygų rinkliavą.

Abi federacijos yra Pax Romana nariai. Priklausydamos Amerikos katalikų jaunimo veiklą derinančiam Jaunimo Departamentui prie National Catholic Welfare Conference, abi federacijos priklauso Tarptautinei Katalikų Jaunimo Federacijai ir Tarptautiniam Katalikų Jaunimo Biurui (Romoje).

Virš visų šių tarptautinių ryšių, katalikai studentai supranta ir jaučia, kad juos visus su visais katalikais pasaulyje jungia didysis Kristaus Mistinio Kūno antgamtinis ryšys ir palikimas. Bažnyčia yra visuotinė, jungianti visas tautybes ir visus kraštus. Geografija nėra jai jokia kliūtis. Kaip katalikai studentai stipriau pajuto savo priklausymą Mistiniam Kūnui, taip jie pasijuto turį artimesnius, glaudesnius santykius su visais katalikais pasaulyje, ypač su katalikais studentais.

Lietuvos katalikai studentai, kurių kryžius buvo ir yra sunkus, gali būti tikri, kad Amerikos katalikai studentai neužmiršo jų. Savo maldose ir medžiagínėse pastangose, amerikiečiai atsimins jų sunkumus. Dabartiniu metu esantieji draugiškumo ryšiai yra patys stipriausi, nes jie yra meilės ir draugiškumo Kristuje ryšiai.

---

liau studentai gali gauti darbo laboratorijose, atleidžia nuo mokslapinigių. Įstojimo reikale mielai galiu padėti.

— Kė galite daugiau pasakyti apie Notre Dame?

— Universiteto prezidentas — inžinierius , vėliau tapęs kunigu. Didesnė pusė profesorių nekatalikai. Fizikos profesorius Petrauskas, pavardė lietuviška, bet neprakalbinu lietuviškai. Edvardas Kriaučiūnas-Krause yra Atletikos Departamento Direktorius, kalba lietuviškai. Įstojant, studentai stropiai atrenkami. Didžiuma studentų yra katalikai. Tikybos atžvilgiu — didelė tolerancija. Vienas studentas yra net žydų rabinas. Studentams privaloma kelios valandos savaitėje teologijos. Kas ne katalikas, privalo klausyti atatinkamų valandų skaičių sociologijos mokslų. Kaip ir visi katalikų u-tetai, taip ir šis neturi Teologijos fakulteto.

Universitetas išsilaiko iš aukų. Per metus turi apie 7 milijonus išlaidų, žinoma, tiek ir pajamų. Palaiko alumnai (baigę u-tetą). Kartais paaukoja milijonines sumas, visai nesakydami savo pavardės. Mokslo lygio atžvilgio, Notre Dame stovi geriausių u-tetų tarpe. Turime ir atomui skaldyti įrengimus... Šią vasarą vyksta statyba už 4 milijonus dol.

Apžiūrėjus universitetą ir einant į namus, profesorius dar kalbėjo:

— Daug vargo turiu, kol atsikalbu nuo studentų ir profesorių, norinčių mane pavėžyti, nes visuomet į namus ir į bažnyčią einu tik pėsčias.

* * *

Neseniai buvau kalbėjęs su keletu lietuvių studentų, pradėjusių ir nebaigusių studijas Eropoj, o dabar dirbančių paprastai darbininkais fabrike.

— Ar patenkintas darbu ir aplinka?

— Darbas nors sunkus, bet eina gerai, tik aplinka labai slegianti.

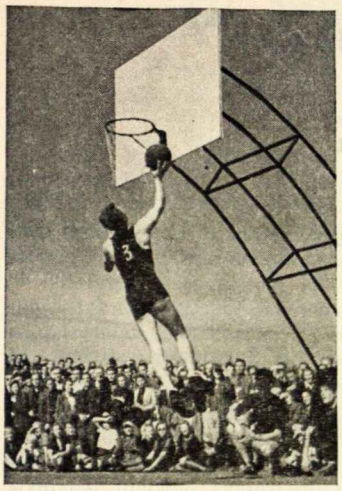
— Ar numatot tęsti savo studijas?

— Kol kas nenumatau. Neblogai uždirbu, tai kam to vargo, o ir universitetą baigus ne geresni pyragai...

Kai Notre Dame auksinis bokštas tolo, prisiminė mieli Kauno ir Vilniaus u-tetų rūmai. Taip gaila buvo tų studentų, kurie ranka numoja į savo studijas ir pasiduoda doleriui. Ir norėjosi jiems pasakyti, argi neverta slegiančią fabriko aplinką bent kuriam laikui pakeisti į akademinę, nors tai kainuotų nedatekliais ir laikinu vargu? Bet kaip? O juk Lietuvoj irgi nelengvesnės sąlygos buvo studijuoti, dauguma studentų patys užsidirbdavo pragyvenimui. Čia ir paskaitos taip sutvarkytos, kad jas galėtum klausyti ryte ir vakare. Ir vietiniams studentams nė kiek nelengvesnės sąlygos, tačiau jie ryžtasi. Stipendijos irgi galimos, tik ar jų ieškai? Gal nepamiršai, kad ateitininkui būtina mokslintis? Gal jau nebetiki, kad grįši Tėvynėn?

Tad sakyk mielas ir miela, argi nenorėtum vėl būti studentu, ir vėl pilna krūtine užtraukti: "Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus..." **Kazys A.**

SPORTAS

Jasius

ŠIS TAS APIE SPORTĄ

Nėra turbūt pasaulyje valstybės, kurioje žmonės nesidomėtų sportu. Kai kuriose valstybėse, o ypač JAV, yra nemažai žmonių, kuriems įvairios sporto šakos, kaip pvz.: krepšinis, futbolas, boksas, — reiškia pragyvenimo šaltinį, kitais žodžiais tariant, turime profesionalus sportininkus. Sportas buvo ir yra kelias į išgarsėjimą. Juo naudojasi ne tik atskiri individai, bet ir tautos. Kas nežino, kad Suomija garsi savo ilgųjų distancijų bėgikais (Nurmi, Heino ir kt.), Japonija savo plaukikais, Kanada ir Čekoslovakija — ledo ritulininkais. Ir Lietuvos krepšininkai išgarsėjo visoje Europoje. Nemažai tad naudos iš sporto: galima lavinti savo kūną, likti sveikam ir netiesioginiu būdu būti naudingu savo karštui.

Tačiau stebėdami šių dienų sportininką turime padaryti sprendimą, kad daugelyje valstybių sportininkai persisportavo ir tuo pačiu prarado sporto esmės bei prasmės supratimą. Nesunku juk pastebėti, kad Amerikoje sportas jau ne gerbiamas, bet garbinamas. Ta linkme eina ir kitos valstybės. Jaunimas šiandien jau nebeturi tikros sporto sąvokos supratimo. Krepšininkui šiandien jau rūpi tik taškai, futbolistui įvarčiai,lengvaatletui, plaukikui — rekordai ir t. t. Nebesiskaitoma su priemonėmis tuos tikslus siekiant. Garbės ir iškilimo momentas nustelbė sporto esmę; šiandien svarbu pagarsėti. Nevienas jaunuolis eidamas į aikštę vadovaujasi garbės ieškojimo mintimi. Tačiau toks kelias yra klaidingas, ir todėl šiose eilutėse norima jaunuolį supažindinti su tikrąja sporto prasme. Sportas nėra aukščiausias gyvenimo tikslas; jis yra tik priemonė mūsų gyvenimo tikslui siekti. Kiekvienam aišku, kad, norėdami atsiekti savo tikslą, turime turėti sveiką kūną ir sveiką sielą. Sielos auklėjimo galimybių čia neliesime, bet sveiko kūno išlaikyme turime vadinti sportą geriausia priemone. Sportas kiekvienam duoda įvairiausių galimybių kūnui lavinti. O tai juk ir įdomu: kas nemėgsta žaisti krepšinio, stalo teniso? Daug malonumo atneša šokimas į tolį, lenktynės ir t.t. O tai **priemonės** mūsų kūno bus bendradarbiavimo m o m e n t a s. Komandos dalavinimuisi, kad mes fiziškai būtumėm patvarūs ir stiprūs binti, nes tuo pačiu mes jau jį padarome tikslu. Mums gi svarbu, kad audringose gyvenimo kovose siela kūne rastų stiprų ramstį. Todėl nepersisportuokime, t. y. neatimkime sielai stipriausio jos ramsčio. Juk visiems aišku, kas atsitiktų jei bandytume leisti viešpatauti vien tik fizinėms jėgoms. Juk ir sporto tuomet nebūtų, nes niekas nebeklausytų teisėjo švilpuko, niekam neberūpėtų taisyklės! Aišku tad, kad tai neleistina ir negalima.

Sportininkas turi žaidimuose atsižvelgti į savo priešininką. Labai teisingas ir populiarus yra anglų posakis ‘,fair play”. To reikalautina iš kiekvieno sportuojančio. Nereiškia tai, kad žaidėjas šito posakio vedinas neturi kovoti dėl kamuolio, neturi siekti laimėjimo; tuo tik norima pasakyti, kad žaidimas nebūtų žiaurus ir be atodairos į savo priešininką. Sporte nėra priešų, yra tik priešininkai.

Nemažiau svarbus momentas yra susivaldymas aikštėse. Ir vėl anglai parodo sportininko kelią sakydami: “keep smiling”. Reikia mokėti ir pralaimėti. Netyčia užgautas turi turėti valios susilaikyti kad savo priešininko neužgautų ar neįžeistų. Komandinėse žaidynėse labai svarbus svarbus bendradarbiavimo momentas. Komandos dalyvius turi rišti bendras ir teisingas supratimas apie sportą ir jo tikslus. Kiek blogos nuotaikos, nedarnumo, pykčio, pagiežos į komandą įneša skirtingos nuomonės ir nesusiklausymas. Kiekvienam aišku, kad sunku krepšinio komandai atsiekti savo tikslą, jei joje vienas žaidėjas pradės “medžioti” taškus, neatsižvelgdamas į komandos darnų žaidimą, o tik turėdamas prieš akis savo tikslą — garbę.

Būdami aikštėse turime žinoti, kad sportuojame ne savojo “aš” pademonstruoti, bet lavinti savo kūną, fizines jėgas, kad jos tarnautų mūsų aukštesnių tikslų siekimui. Koks atstumiantis sportas imtynėse, kuriose tikrai nerarasime vertingesnio tikslo. Imtynininkas savo priešininką raitydamas, jaučiasi lyg “molį minkąs”. Ar tai sportas?

Nenorime tuo pasakyti, kad žmogus negali siekti rekordų. Esmė ne rekordų siekime, bet sporto prasmės supratime. Bus net labai džiugu, kad tikrasis sportininkas pasieks rekordą, nes savaime aišku, kad turįs gabumų sieks kuo geresnių rezultatų. Bet tie rezultatai jam nebus gyvenimo tikslas.

Kiekvienas jaunuolis turėtų būti sportininkas. Negali būti atsikalbinėjimų, kad esame per silpni ar pan. Tikram sportininkui nėra terminų: silpnas ar stiprus. Jis tik žino, kad sveikame kūne — sveika ir siela. Tad įsisąmoninkime sporto tikslą ir ji prieš akis turėdami, eikime į aikštes savo kūno galias stiprinti.

* * *

K. Ganvytas

FUTBOLAS ANGLIJOJE

Vienas iš populiariausių žaidimų pasaulyje yra futbolas. Turbūt nerastumėm mūsų žemėje didesnio miesto, kuriame sekmadieniais ar šeštadieniais nebūtų žaidžiamas futbolas. Mėgsta jį visi: ir seni ir jauni. Sutraukia jis nemažai žiūrovų. Yra žaidėjų, kurių pragyvenimo šaltinis yra tik futbolas.

Futbolas gimė Anglijoje. Sakoma, kad jis pradėtas žaisti 18 šimtmečio paskutiniaisiais metais. Čia jis vystėsi ir šiandien žaidžiamas visuose pasaulio kraštuose. Anglijoje šiandien rasime tūkstančius puikių futbolistų, kurių žaidimu tikrai galime žavėtis. Didžioji Britanija sporto pasaulyje skirstosi į Angliją, Wales salą, Škotiją ir Š. Airiją. Vien Anglijoje šiuo metu yra 88 profesionalų komandos. Jos skirstosi į kelias klases, kurios Anglijoje vadinamos “Division” vardu. Turimos 3 lygos; trečioji padalinta į dvi grupes: šiaurės ir pietų lygos. Nenuostabu tad, kad anglams nesunku sustatyti apie 10 lygiagrečių krašto rinktinių, kurios būtų rimti priešininkai bet kuriai valstybinei rinktinei.

Sezonas Anglijoje prasideda rugsėjo mėn. ir žaidžiama iki gegužės vidurio. Sezono pabaigoje paskutinę bei priešpaskutinę vietą užėmę klubai I ir II lygoje turi savo vietą pakeisti; jie sekančiais metais žaidžia II ar III lygoje. Gi antrosios lygos pirmosios dvi komandos tampa priimtos į I lygą, o III lygos šiaurės ir pietų grupių nugalėtojai gali žaisti II lygoje. Į III lygą norįs patekti klubas turi paduoti prašymą, kuris atskirai svarstomas. Dažniausiai kasmet 2-3 komandos gali dalyvauti III lygos pirmenybėse, tačiau būna atvejų, kada IIIlygos sąstatas nesikeičia.

Keista, kad Anglijoje į futbolo pirmenybes nekreipiamas toks didelis dėmesys kaip į pokalo varžybas. Gal todėl, kad komanda, pralaimėjusi vieną kartą rungtynes, iš tolimesnių varžybų išjungiama (t. y. žaidžiama k: o sistema). Praeitais metais laimingoji komanda buvo Wolverhampton Wanderers, kurios nariu yra anglų rinktinės kapitonas Wright. Šiais metais finale susitinka Arsenal, kuris jau penktą kartą patenka į finalą su Liverpool. Pastaroji komanda žaidžia pirmoje lygoje.

Sunku būtų pasakyti, kas taps Anglijos futbolo meisteriu šiais metais, nes pirmųjų penkių komandų taškų

MŪSŲ GIMTOJI KALBA

TRUPUTĮ DAUGIAU GALVOKIME:

1. Ką reiškia **randasi?**

Kita tokia baisiai įsisenėjusi klaida yra ne vietoj vartojamas veiksmažodis **rastis,** tiksliau to veiksmažodžio esamojo laiko forma **randasi.** Štai sakinys iš vieno laikraščio, kur **randasi** nevartotinas: "Čilėje **randasi** žymios vario, salietros ir švino kasyklos." Kodėl čia ir panašiuose sakiniuose vartojamas **randasi,** tik tas gali suprasti, kas moka vokiškai ar rusiškai. Tos kalbos vartoja tos rūšies sakiniuose **randasi** ((plg. sich befinden, nachoditsja). Bet paprastas mūsų žmogelis lietuvis, "mokslo" bei "kultūros" nesugadintas, tepasakytų: "Čilėje **yra** žymios v. s. ir š. kasyklos."

Antra vertus, kas sako **randasi** vietoj **yra,** tas nuoseklus būdamas turėtų sakyti **radosi** vietoj **buvo** tos rūšies sakiniuose, pvz. Amerikoj seniau **radosi** daug daugiau miškų. Matom, kad čia **radosi** vietoj **buvo** visai netinka. Dėl to ir **randasi** nevartotinas vietoj **yra.**

2. Kodėl **vesti,** o ne **apsivesti?**

"Ateities" 2 nr. 19 p. rašoma: "Jonas Sobieskis... gimė, buvo vainikuotas karalium, **apsivedė** ir mirė tą pačią dieną: birželio 17-tąją." Ar pagalvojame, ką reiškia **apsivesti?** Ar palyginame su kitais tos rūšies žodžiais: **apsisukti, apsivilkti, apsišluostyti:** Jeigu kas sako **apsivesti, apsivedė,** tai nuoseklumas reikalauja, kad jis sakytų ir **apsivedybos, apsivestuvės.** Bet jeigu sakome **vedybos, vestuvės,** tai turime sakyti ir **vedė** (mergaitė **ištekėjo**), bet ne **apsivedė.** Baisiai įsigalėjusi klaida, bet jokiu būdu nepateisinama ir todėl netoleruotina. Apie tai jau buvo kiek anksčiau "Ateity" rašyta plačiau.

3. **Panašus kam** ar **panašus į ką?**

Vienas laikraštis rašo: "Tokių ir **joms panašių** korespondencijų spaudoje randame labai daug." Kažkaip jau esame apsipratę, kad būdvardis **panašus** su naudininku nebelabai jau rėžia ausį, kaip duotame sakiny. Bet ar tas naudininkas po būdvardžio **panašus** iš tikrųjų tinka? Galvokime patys, lyginkime su panašiais kitais pavyzdžiais. Pvz. kap lietuviai paprastai sako: jis **tau panašus** ar **į tave panašus;** sūnus **tėvui panašus** ar **į tėvą panašus?** Tokius pavyzdžius prisiminę, man rodosi, visi sutiksime, kad reikia sakyti **panašus į ką,** bet ne **panašus kam.**

4. Kodėl **atsitiktinai,** o ne **pripuolamai?**

Laikrašty skaitome: "Toks Čilės sukomunistėjimas įvyko ne pripuolamai." Ką tas Č. sukomunistėjimas turi ko bendro su kokiu **puolimu** ar **pripuolimu,** visai neaišku. Tokią prieveiksmio **pripuolamai** vartoseną tik tas galės suprasti, kas moka lenkiškai (plg. przypadkowo). Jeigu rašytojas nori pasakyti, kad kas nors įvyko ne staiga, ne vienu atsitikimu, jis turi vartoti daug geriau čia tinkantį prieveiksnį **ne atsitiktinai.**

5. Kaip lietuviškai **air-conditioned?**

Dažnai skaitome skelbimuose ar iškabose, kad kinas, restoranas ar kitokios patalpos yra **air-conditioned** (air condition, air-conditioning). Tai naujas žodis anglų kalboj, Amerikoj gimęs. Jis reiškia, kad tose patalpose oras yra reguliuojamas temperatūros, drėgmės, grynumo ir kitais atžvilgiais. Kol neturim priimto savo termino, galima tai versti kad ir šitaip: **reguliuoti orą, oro reguliavimas, oro reguliatorius,** pvz. **kinas su oro reguliatorium** ar kinas **su reguliuojamu oru.**

L. D.

---

skirtumas yra labai menkas; šiuo metu svyruojąs 3-5 taškais. Rimčiausi kandidatai yra: Manchester United, Blackpool, Liverpool, Sunderland bei Portsmouth.

Šiuo metu populiariausia komanda Anglijoje yra Tottmrab Hotspurs, kuri dabar užima pirmą vietą II lygoje ir greičiausiai, sekančiais metais žais pirmoje lygoje.

Vertėtų paminėti ir keletą garsiųjų žvaigždžių, kurios be abejo, labai populiarios Anglijoje ir žinomos futbolistų tarpe visame pasaulyje. Ilgą laiką Didž. Britanijos vartininku buvo Suift, kuris tačiau praeitais metais baigė savo sporto karjerą. Labai žymus yra centro puolikas Tom Lawton, kuris tačiau šiuo metu žaidžia už vieną komandą III lygoje. Trečiuoju iš senesniųjų žvaigždžių minėtinas 36 metų Stan Matthews, kuris kartais vadinamas driblingų karaliumi. Jo kamuolio valdymas yra tikrai labai puikus. Mėgiamiausias žaidėjas yra jau minėtas B. Wright. Žymus yra ir dešinysis gynikas airis Carey, bei puolikas Morris ir Steel.

Šiuo metu Did. Britanijoje laukiama pasaulio futbolo pirmenybių, kurios įvyks Rio de Janeiro — Brazilijoje. Tam vien iš Anglijos numatyta apie 60 žaidėjų — kandidatų, iš kurių bus sudaryta galutina rinktinė, susidedanti iš 22 žaidėjų. Birželio mėn. 22 d. anglai vyks į Pietų Ameriką su viltimi parsivežti pasaulio meisterio vardą į namus. Ar jiems tai pavyks, sunku pasakyti. Laukiame su įdomumu tų pirmenybių; vėliau gal bus proga apie tas varžybas šį tą "Ateities" sporto skyriuje skaitytojams patiekti.

AR ŽINAI, KAD...

— Sunkiausias imtyninkas pasaulyje yra rusas G. Ivanov, sveriąs 195 kg. ir turįs 2,16 m. aukščio.

— Anglijoje geriausią bokso mokyklą veda aklasis.

— Daugiausia sportinių laimėjimų pasiekė senosios Graikijos olmpinių žaidynių dalyvis Thegenis. Bokse ir imtynėse jis pasiekė 1500 pergalių.

— Ilgiausios bokso rungtynės buvo 1864 m. Jos pasibaigė 86 runde.

— Anglijos piliečiai savaitgalio sportiniams parengimams pasižiūrėti išleidžia 285.000 dolerių.

(Iš "Sporto Dienų")

ĮVAIRENYBĖS

Bill Tilden, 56 m., buvęs daug kartų Amerikos teniso ir 1920, 1921 m. ir 1930 m. Wimbledono meisteris New Yorke sporto žurnalistų ir radijo reporterių išrinktas geriausiu teniso žaidėju per paskutiniuosius 50 m.

Š. m. balandžio mėn. Budapešte įvyks 2½ mėn. didmeisterių, šachmatininkų turnyras, kurio nugalėtojas žais su dabartiniu pasaulio meisteriu Botviniku dėl pasaulio meisterio titulo.

Massachusetts valstijos šachmatų pirmenybėse lietuviai iškovojo pirmaujančias vietas. Bostono miesto meisteris P. Tautvaiša 2 v., A. Keturakis — 4 v. ir K. Merkis — 5 v. Dalyvių buvo 12.

Kanados šachmatų pirmenybėse P. Vaitonis gavo 5 vietą.

Chicagos SK ‚,Grandis" šachmatų turnyre pirmauja R. Estka ir G. Valančius. Dalyvauja 19 žaidėjų.

Toronto miesto šachmatų meisterio vardą laimėjo Lietuvių SK "Vytis".

Hamiltono SK "Kovas" laimėjo antrąją vietą katalikų bažnyčių pirmenybėse, pralaimėję tik St. Patrick komandai.

New Jersey valstijos stalo teniso pirmenybėse Vl. Adomavičius gavo antrą vietą ir dvejete Vl. Adomavičius su S. Meilium taip pat iškovojo antrąją vietą.

Neseniai susiorganizavusi Chicagos ateitininkų sporto sekcija, V. Kriščiūno vadovaujama uoliai treniruojasi krepšinį. Taip pat nesnaudžia ir stalo tenisininkai. Jau baigiamas turnyras, kuriame dalyvauja 10 žaidėjų.

Vos tik prieš pora mėnesių Anglijoje pasirodęs sportininkų kuklus laikraštis su 3-čiuoju numeriu baigė savo dienas... Redakcija pareiškė, kad laikraštis turi žūti, dėl trūkumo lėšų ir bendradarbių.

Anapus geležinės uždangos sporto klubai yra priversti keisti savo pavadinimus. Savo laiku pasaulinio garso čekoslovakų klubų Sparta, Slavia Prag nebus; jiems šiandien duota visiškai nauji vardai, atitinką politinę linją. Tie reiškiniai palietė ir žymiuosius Vengrijos bei kitų kraštų klubus.

ĮVYKIAI, DARBAI, ŽMONĖS . . .

DULKĖS EŽERE

Pranas Kozulis: Dulkės ežere, Eilėraščiai. 1950 m. Kaina 75 ct. Menas yra negailestingas. Jis nežiūri nei į laiką nei į turtą, jis stato reikalavimus visose sąlygose kietus ir neatlaidžius. Ir nusileidžiant šitam meno reikalavimui ir šiose sunkiose sąlygose, nepraradusį skonio bei meninės nuovokos kiekvieną naujai pasirodantį kūrinį reikia vertinti atsiejant nuo daugiau ar mažiau į jį įtakos turinčių pašalinių veiksnių. Tai žinodami nedrąsiai imame P. Kozulio knygą Dulkės ežere. Poetas vienas jauniausių poetų kartos atstovas, periodikoj jau senokai girdėtas, išeidamas su atskiru rinkiniu pasirodo nebe kaip naujokas. Rinkinys suskirstytas į tris dalis: Šiaurės žvaigždė, Pavasario žaibai, Amžinas klausimas. Eilėraščiai savo nuotaika ir mintimi yra artimesni Amžinojo klausimo skyriui. Žmogaus blaškymasis, ieškojimas ir nesuradimas yra reikšmingas kiekvienam eilėraščiui. Daugumą poetų ieškojimas ir nesuradimas veda į nusivylimą, bet Kozulis visai kitoks. Jis sarkastiškai juokiasi iš visko. Jis tyčiojasi iš nepasisekimo, sarkastiškus sakinius sustatydamas greta perdaug net saldžiai sentimentalių išsireiškimų, kad jie įgautų ryškesnį foną. Tame įmantriam, sarkastiškam o drauge ir paprastam žodyje Kozulis yra visai savarankiškas. Jo švelnių patyčių sakinys yra poetiškas ir turįs kozulišką veidą. Nors Kozulis savo poezijoje laisvas ir nerūpestingas, nekreipiąs į nieką dėmesio, bet visuose savo sakiniuose prasmingas. Tie visi dalykai daro Kozulį savitą ir iššokantį iš nemažos poetų vardus turinčių arba į juos pretenduojančių poetų plejados ir atsistoja mūsų nedidelėj naujausių tikrų poetų eilėj. Tam teigimui, kad Kozulis yra laisvas, besityčiojąs bet tačiau poetiškas ir prasmingas, cituojame posmą iš eilėraščio Moteris:

Tu elgetą bučiuoji, kaip šešėlį,
kuriam nušvist nelemta niekados —
ir jis iš džiaugsmo šoka, lyg pašėlęs,
pasiramstydamas abiem lazdom.
33 puslap.

Arba štai kaip originaliai Kozulis kalba apie mūsų amžiną klajojimą:

Žinau,—iš ilgesio greit nenumirsiu,
galbūt, nemirsiu nė badu;
tarytum šmėkla vandenų paviršiuj—
nei aš nuskęstu—nei skrendu.
Prisikėlimo mintis, 56 puslp.

Tokių posmų galima pririnkti daugybę ir vienas už kitą charakteringesnių, bet nėra vietos nei reikalo, norisi tik pastebėti, kad Kozulis nėra revoliucionierius viską begriaująs ir besityčiojąs iš visko, jis yra nuošalus stebėtojas, nors ir jam kyla kartais mintis pabūti maištautoju, bet jį kasdieniškoji realybė nuramina:

Aš visą tvarką žemėje sugriaučiau
apimtas nerimo tamsaus,
bet—visas kelias nubarstytas
griaučiais
vėl verčia pagalvot vėsiau.
Bjaurus motyvas, 57 pusl.

Kai kas gali padaryti priekaištų, kad vis dėlto tie posmai nežiūrint savo originalumo tam tikra prasme turi minusų tikrosios poezijos atžvilgiu. Tikrosios poezijos, be sarkazmo ar tyčiojimosi, irgi yra daug, bet tie visi eilėraščiai mažiau charekteringi Kozuliui.

Jeigu Nyliūnas minėjo visą laiką vėją ir šunį, jei Nagys viską dažė juoda spalva ir neišvengė dažno medžių paminėjimo, jei Bradūnas yra įaugęs į nuolatinį žemės motyvą ir neišvengia žodžių apie grumstą ir prakaitą, jei Šlaitas mini žolę, kelmus ir akmenis, tai Kozulis kai kurių žodžių kartojimu aplenkia juos visus. Sunku rasti nors vieną eilėraštį, kuriame nesikartotų žaibas ir žvaigždynai. Čia ir audra atneša žaibus, ir žvilgsniai kryžiuojas, kaip žaibai, ir jaunystė lekia žaibus žarstydama, ir moteris pašėlus, kaip žaibas ir lapai krinta, lyg paukščiai žaibo ištikti, ir vaizdas kaip žaibas sustingsta ir taip daugelyje vietų. Žinoma tai nenulemia knygos vertės, bet deda nereikalingą štampą.

Sunku dėl vietos stokos knygą įvertinti, taip pat nėra gera, kai knyga aptariama imantriais ir suktais žodžiais ir vis dėlto nepasakoma jos tikroji vertė, ir visa paliekama spręsti pačiam skaitytojui, todėl norėdami tam nenusikalsti tariame, kad Dulkės ežere yra viena iš geresnių knygų. Ji vyresniesiems ir jaunesniesiems skaitytojams bus įdomi ir nežalojanti poetinio supratimo.

B. Alėnas

Čiurlionio Ansamblis yra pakviestas nariu į Internacionalinį Institutą, kuris yra pradėjęs organizuoti nuolatinį festivalių komitetą. Čiurlionieičiams komitete rezervuojamos dvi vietos.

Dabar čiurlionieičiai, paskatinti didžiulio pasisekimo lankantis Čikagoje, savo dainomis žavėję Pittsburghą, yra labiausiai laukiami svečiai lietuviškuose centruose. Kol dar neprasidėjo piknikų sezonas, manoma čiurlionieičiai surengs ne veną koncertą.

Vyskupas Brizgys ir vyskupas Padolskis Romoje. Balandžio 17 d. Romon atvyko iš Vokietijos lietuviai vyskupai V. Brizgys ir V. Padolskis. Pagrindinis Ekscelencijų tikslas — pelnyti Šventųjų Metų atlaidus. Ekscelencija Padolskis, kaip Lietuvių Šventųjų Metų Komiteto pirmininkas, betarpiškai perims komiteto vadovavimą ir rūpinsis Romon atvykstančiais lietuviais maldininkais. Abudu vyskupai Romoj žada pabūti ilgesnį laiką.

Nek. Pr. P. Marijos Seserų Gildos Seimas įvyks šių metų gegužės 21 d. Putnam, Conn. Šis seimas kviečiamas su pasiryžimu: Pradėsime šiais šventasiais Metais statyti Vienuolyno Koplyčią. Jau sudarytas Statybos Komitetas, paskelbtas Statybos Fondo Šventųjų Metų vajus. Seimo programą sudarys: Iškilmingos Pamaldos, seimo dalyvių ir svečių pietūs, seimo posėdis, meninė programa ir Palaiminimas Švč. Sakramentu. N. A. Nek. Pr. Seserų Gildos Centro Valdyba tikisi daug svečių.

Pijus XII laimina lietuvius. Šv. Tėvas specialioje audiencijoje priėmė Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Vokietijos Krašto Valdybos pirmininką Jurgį Balčiūną, Šv. Metų proga atvykusį į Romą. Šv. Tėvui buvo įteiktas lotynų kalboje adresas, kuriame pareikštas lietuvių prisirišimas prie Šv. Sosto ir dėkojama Jo Šventenybei už visokeriopą palankumą ir paramą lietuviams tremtiniams. Šv. Tėvas maloniai dėkojo už įteiktą adresą ir per Lietuvių Bendr. Vokietijos Krašto Vald. Pirm. laimino visą išblaškytą lietuvių tautą.

Prof. dr. Pr. Padalskis, dėstąs jėzuitų universitete (University of Detroit), kovo 15 d. pakeltas į asso. profesorius. Jis skaito šiuos dalykus: ekonomines sistemas, ekonominių doktrinų istoriją, ekonomikos teoriją, Amerikos ekonomines problemas bei tarptautinio ūkio ir politikos problemas. Sekančiame semestre dar numato skaityti gynybos ekonomiką.

AR ŽINAI, KAD—

— Egiptietis Mohametas Riad dalyvavo kiaušinių valgymo rungtynėse, bet pralaimėjo, nors kova tęsėsi 23 minutes. Per tą laiką jis suspėjo nuryti 43 kietai išvirtus kiaušinius, kuriuos užpylė dviem bonkom "cocacola" ir trimis stiklinėmis vandens. Po to jam pasidarė bloga ir jis kuo skubiausiai išsinešdino iš rungtynių kambario. Laimėtoju liko vienas amerikietis, per 30 minučių sukirtęs 60 kiaušinukų. Tai bent Velykos!...

— New Yorko gyventojai vidutiniškai daugiau keliauja vertikaliai negu horizontaliai — to kaltininkai yra aukšti namai.

— Kardinolas Mezzofanti, gimęs Bolonijoje, Italijoje yra didžiausias lingvistas pasaulyje, nes moka 114 kalbų su 72 tarmėmis. Daugiausia laiko jis yra sugaišęs besimokydamas kinų kalbą, nes tam pašventė 4 mėnesius.

— Turtingiausias pasaulyje žmogus buvo Egipto faraonas Rames II. Jis valdė didžiules Nubijos aukso kasyklas 67 metus, iš kurių jo vergai visą laiką kasė auksą. Palyginus su dabartiniai turtuoliais, jis turėtų būti tituluojamas kaipo "šimtamilijardierius."

MES PLAČIAME PASAULYJE

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS

ČIKAGA

Moksleivių ateitininkų kuopos veikla

Moksleivių ateitininkų kuopa Čikagoje buvo įsteigta š. m. sausio mėn. 15 d.

Kuopa turi 70 narių (dabartiniu metu tai bus bene didžiausias lietuvių moksleivių ateitininkų šios rūšies organizacinis vienetas) ir yra pasiskirsčiusi į keturis būrelius: du mergaičių (vyresniųjų ir jaunesniųjų) ir du berniukų. Būreliai daro savo atskirus susirinkimus, kuriuose yra skaitomi ir diskutuojami įvairūs referatai bei rašiniai, be to, pasilinksminama, pažaidžiama. Kuopa turi meno ir sporto sekcijas. Meno sekcija yra numačiusi surengti viešą pasirodymą, gegužinę ir eilę kitokių pramogų. Ši sekcija leidžia ir jumoro laikraštėlį "Čikagos Dūdą". Sportininkai savo srityje taip pat neatsilieka. Sporto sekcijai priklauso daugiau kaip 20 narių, ir ji turi krepšinio, stalo teniso ir šachmatų skyrius. Krepšininkai treniruojasi erdvioje McKinley parko salėje. Jie numato dalyvauti rungtynėse su vietiniais klubais ir padaryti keletą išvykų. Sporto sekcijos pravestame stalo teniso turnire pirmąją vietą laimėjo J. Šoliūnas. Jau yra numatytos stalo teniso rungtynės su Cicero lietuvių sporto klubu "Tauru." Moksleivių ateitininkų kuopos sporto sekciją šiose rungtynėse atstovaus J. Šoliūnas, V. Šoliūnas ir V. Kleiza. Neužilgo norima surengti šachmatų turnirą.

Kuopa nepamiršta ir ideologinės srities. Bendrųjų kuopos susirinkimų metu išklausoma ideologinių paskaitų (iki šiol jau yra skaitę: kun. J. Borevičius, S. J., tema "Ateitininkų uždaviniai" ir kun. K. Juršėnas tema "Komunizmas, jo metodai ir pavojai"), be to, esti skaitomi ir nagrinėjami narių referatai ideologiniais ir organizaciniais klausimais.

Kuopa glaudžiai bendradarbiauja su Čikagos ateitininkų jaunimo sekcija, prisidėdama prie sekcijos rengiamų pasirodymų, minėjimų ir bendrųjų komunijų.

Visi kuopos nariai yra užsiprenumerę "Ateitį", be to, skaito eilę kitų katalikiškų laikraščių bei žurnalų.

Dabartinę kuopos valdybą sudaro: pirmininkas — J. Manelis, vicepirmininkė — M. Gulbinskaitė, sekretorė— J. Deveikytė, iždininkas — V. Kleiza ir kultūrinių reikalų vedėja —R. Dabulevičiūtė. **J. M.**

FILADELFIJA

Kuopa susiorganizavo pereitų metų gruodžio mėnesį, prieš Kalėdas. Tuo metu įvykusiame at-kų susirinkime buvo nutarta, kad moksleiviai at-kai sudarys savo atskirą kuopą. Kuopos globėju šiuo metu yra prof. J. Vasiliauskas, kuriam talkininkauja studentai M. Klapatauskaitė ir J. Kananavičius. Narių skaičiui tolydžio vis augant, kuopa pasidalino į jaunesniųjų ir vyresniųjų būrelius. Jaunesniųjų globėja yra ponia Vasiliauskienė, kuri su dideliu nuoširdumu darbuojasi mažųjų tarpe. Janesniųjų moksleivių susirinkimai vyksta kas dvi savaites, kurių metu patys būrelio nariai skaito savo rašinėlius, žaidžia ir dainuoja, kad net atėjus išsiskirstymo valandai visi nenoromis užbaigia susirinkimą.

Bendri kuopos susirinkimai daromi kas mėnesį. Juose dalyvauja ir studentai at-kai. Svečiai duoda mums įvarius patarimus tolimesniam veikimui.

Šiuo metu kuopos valdybą sudaro: Alg. Gečiauskas — pirm., A. Žukauskas — vicepirm. ir J. Žumbakytė — sekr. **I. Ž.**

NEW YORKAS

Kuopa radijo fabrike. Viename Brooklyno radijo fabrike, kuris priklauso "Micamold Radio Corp.," dirba keli šimtai lietuvių tremtinių, iš jų apie 60 studentų bei moksleivių ateitininkų. Čia dirba įvairių buv. Vokietijoje kuopų ir draugovių atstovai, kurie prieš metus laiko sedėjo auditorijose ir klasėse, o šiandien vynioja vielas ir tirpina vašką. Pertraukos metu čia kartais atliekami trumpi susirinkimai, pranešimai, net diskusijos. Praėjusiais mėnesiais at-kai čia sėkmingai pravedė tremtinių tarpe "Aidų" platinimo vajų. Taigi laikas ir čia išnaudojamas sekundės tikslumu. Atrodo, kad at-kų istorijoje tokia kuopa yra pirmoji ir vienintėlė.

Pasiruošimai vasarai. Vietos jaunimo kuopa vasaros metu numato suruošti keletą išvykų - ekskursijų į New Yorko apylinkes, nes netoliese yra daug puikių vietovių. Taip pat numatoma ekskursija ir į JAV sostinę Vašingtoną, kuriame yra garsi mergaičių kolegija ir katalikų universitetas.

Ruošiamasi Motinos Dienos minėjimui. At-kų kuopos valdyba numato gegužės mėn. 14 d. surengti Motinos Dienos minėjimą, Apreiškimo parapijos salėje, su paskaita ir menine programa. Tam jau visu įkarščiu ruošiamasi. **A. P.**

HARTFORDAS

Ši ateitininkų kuopa dar visai neseniai įsikūr, nes steigiamasis susirinkimas įvyko šių metų vasario 26 dieną. Be narių iš Hartfordo, šiai kuopai priklauso taip pat ateitininkai iš New Britain ir iš kitų gretimų miestų.

Steigiamojo susirinkimo metu buvo išrinkta valdyba, kurios du nariai yra iš New Britain, o likusieji iš Hartfordo. Valdyba pareigomis pasiskirstė sekančiai: pirm. J. Navickas, vicepirm. Alg. Giedraitis, sekr. Reg. Rauchaitė, ižd. Eug. Orentas ir kult. reik. ved. B. Empakarytė.

Šiai kuopai priklauso moksleiviai ateitininkai, studentai ir sendraugiai.

Kadangi nemažą narių skaičių sudaro New Britainas, todėl ir susirinkimai nutarta daryt kartais New Britaine.

Kadangi kuopa dar neseniai įsteigta, todėl negalėjo kaip vienetas pasireeikšti kultūrinėj veikloj, tačiau pavieniai kuopos nariai visada prisideda prie lietuviškos--kultūrinės veiklos. **B. E.**

BROCKTONAS

Balandžio 16-tos dienos vakare Brocktono Šv. Roko parapijos svetainė buvo pilna žmonių. Jau prieš savaitę gražūs, mėlyni plakatai skelbė, kad Brocktono moksleiviai ateitininkai rengia linksmą vakarą. Ne vienam buvo įdomu pamatyti, ką parodys iš tremties atvykęs jaunimas.

Vakarą pradėjo kuopos pirmininkas Kęstutis Keblinskas, pakviesdamas netikėtai Brocktonan atvykusį kun. Patlabą tarti atidarymo žodį. Gerbiamas svečias susirinkusiems trumpai paaiškino apie moksleivių ateitininkų organizaciją, jos reikšmę, tikslus ir atliktus darbus. Meninė programos dalis prasidėjo montažu "Naktis ant Nemuno", kurį išpildė S. Daniusevičiūtė, D. Mėlynaitė, A. Sužiedėlis, V. Janonis ir K. Keblinskas. Sumaniai parinkti ir gražiai padeklamuoti eilėraščiai, Antano Sužiedėlio puikiai parašytas tekstas bei gan efektingos šviesos tikrai ne vienam priminė tykią, žvaigždėtą naktį ant mielo Nemuno krantų.

Toliau programoje sekė ištisa eilė įvairių deklamacijų — rimtų ir jumoristinių. Violeta Karosaitė skaitė savo kūrybos eilėraštį apie tėvynės ilgesį, Vytautas Janonis deklamavo ištrauką iš Donelaičio "Pavasario linksmybių", "Odę graboriui' ' ir "tragišką poemą" apie sudužusį Cadillacą, o kartu su Antanu Sužiedėliu — "Kai du stos" ir "Šienapiūtę."

Be viso to, kuopos tautinių šokių grupė dar pašoko "Lenciūgėlį" ir "Rugučius", Alicija Bartkiūtė su Birute Gutauskaite paskambino pianinu ir Kęstutis Keblinskas paskaitė savo kūrybos feljetoną apie naujakurio "dypuko" vargus su dviem naujom kalbos — angliška ir amerikoniškai lietuviška. Programos užbaigimui, dvi brolių poros — Antanas ir Vytautas Sužiedėliai bei Algirdas ir Kęstutis Keblinskai sušoko tautinį šokį "Oželius". Visiems tautiniams šokiams grojo p. Eitavičius.

Po meninės programos dalies buvo linksmoji — šokiai.

Viskam pasibaigus, atsilankiusieji nesigailėjo atėję į jaunųjų ateitininkų suruoštą vakarą. Ypač senieji vietos lietuviai stebėjosi, kad tie jauni

"dypukai" gali surengti tokią įdomią programą.

Vakarą berengiant, ateitininkai susilaukė didelės paramos, be kurios vargu ar ką nors būtų buvę galima padaryti. Labai daug pagelbėjo šv. Roko parapijos klebonas kun. F. Strakauskas, duodamas patalpą ir pareklamuodamas vakarą per parapijos biuletenį. Rengėjai būtų taip pat neapsėję be ponios Irenos Eitavičienės, kuri įdėjo daug darbo paruošdama visus tautinius šokius. Savo dalyvavimu programoje irgi daug prisidėjo čia gimusios lietuvaitės Alicija Bartkiūtė ir Birutė Gutauskaitė, kurios nors dar ir nebūdamos ateitininkės, mielai sutiko paįvairinti vakarą. Brocktono moks. at-kai visuomet liks dėkingi savo mieliems talkininkams.

Gautą pelną kuopa skyrė šv. Roko naujos bažnyčios statybos fondui.

ALD

ITALIJA

ROMA

Š. m. kovo mėn. išleidome į JAV savo draugovės įkūrėją ir Dvasios Vadą Kun. Dr. Valdemarą Cukurą. Vald. pirm. Kun. Liubinas draugovės vardu pasakė atsisveikinimo kalbą.

Nežiūrint intensyvaus mokslinio darbo, apvainikuoto dvigubais laurais, išleistuvininkas visuomet rasdavo laiko ateitininkiškiems organizacijos reikalams, tiek nuolatos rūpindamasis draugove, tapdamas jos gyvąja siela, tiek atstovaudamas Ateitininkų Sąjungą Tarptautiniame Kat. Jaunimo Biure, tuo pačiu duodamas gyvą pasektiną pavyzdį jaunesniesiems, kaip galima suderinti asmeninį pasiruošimo darbą su visuomenine veikla, neužsidarant siauruose studijuojamo dalyko rėmuose.

Bendro darbo prisiminimui išvykstančiam buvo įteiktas adresas su narių parašais. — DIXI.

VOKIETIJA

BLOMBERGAS

Gyvenimas keičiasi, keičiamės ir mes. Mūsų kuopa, kadaise žydėt žydėjusi, šiandien baigia nuvysti—išsiskirstyti. Likus keliems nariams, veikimas neesti toks, koks jis turėtų būti. Tačiau dar krutame: ruošiame susirinkimus, minėjimus, prisidedame prie stovyklos bei parapijos minėjimų. Dažnais valdybos posėdžiais planuojame tolimesnę kuopos veiklą.

Vasario 10 d. persitvarkė valdyba su pirmininke V. Dumbryte priešakyje.

Vasario 16 dieną iškilmingai su vėliava dalyvavome pamaldose, priėmėme Šv. Komuniją. Aktyviai prisidėjome prie stovyklos suruoštojo minėjimo: technikinės ir meninės dalies.

Kovo 4 d. suruošėme Šv. Kazimiero minėjimą, kuriame dalyvavo visi kuopos nariai, at-kų tėvai, mokytojai ir stovyklos gyventojai. Paskaitą apie šv. Kazimierą skaitė mok. K. Butkus. Rašinėlį "Šv. Kazimieras ir Lietuva" skaitė L. Ralytė. Jaunieji padeklamavo porą eilėraščių. Kuklus minėjimas buvo užbaigtas giesme: "Marija, Marija..."

Po minėjimo at-kai pasilikome atsisveikinimo susirinkimui. Kuopos globėjas mok. P. Bagdonas, išvykdamas į JAValstybes, paskutinį sykį kalbėjo į savo globotinius. Savo kalboje jis liepė atlikti pareigas, kurias uždeda gyvenimas bei at-kų principai. Skatino nepalūžti sunkiame kelyje į idealą. Kuopos globėjas pasirašė į išvykstančiųjų kuopos narių knygą, įrašydamas šią mintį: "Gyvenimas nėra kas kita, kaip tik pareigos ėjimas." Mes jam įteikėme raudonų tulpių puokštę ir kiekvienas, paspausdamas savo vyresniajam idejos broliui ranką, palinkėjome laimingos kelionės į dėdės Samo žemę. Su liūdesiu širdyje likome tęsti savo užsibrėžto darbo.

Jūreivis S. R.

SPAKENBERGAS

Kuopoje yra apie 14 narių. Pereitų metų pabaigoje ir šių metų pradžioje pravestos dvi studijų savaitės, o taip pat šeši vieši pasirodymai. Paruošta eilė kandidatų, kurie davė atko pasižadėjimus. Kuopos dvasios vadas šiuo metu yra kun. V. Dabušis, o kuopos globėja — stud. G. Budrytė. Vykstant emigracijai, kuopos narių skaičius mažėja, o valdybos sąstatas tap pat labai nepastovus. **Ex**

NEUSTADTAS

Kuopa dar turi du berniukų ir du mergaičių būrelius, viso 22 narius. Dvasios Vadas yra kun. Alf. Gleveckas. Jaunesnieji at-kai rengia savo būrelių susirinkimus kas dvi savaites, kurių metu vyr. at-kai aiškina einamus programos dalykus. Vyr. at-kai savo susirinkimuose rašo referatus, rašinius, diskutuoja įvairiais klausimais. Bažnytinį chorą sudaro beveik vieni at-kai, kuriam vadovauja moksleivis ateitininkas. Kuopos nariai labai aktyviai dalyvavo ruošiant bendrą Šv. Kazimiero minėjimą. Kuopos globėjas šiuo metu yra kun. V. Martinkus. Greitu laiku kuopa numato pakelti kandidatus tikraisiais nariais.

KEMPTENAS

Šiuo metu kuopoje tėra vos keli nariai. Tačiau ir čia dirbama: daromi susirinkimai, skaitomi referatai ir kt. Padarėme ir vieną ekskusiją į Alpes. Kalėdų proga nariai pravedė rinkliavą TBC ligoniams. Surinkta 132 DM ir 3 maisto pakietai. Nutarta dirbti, kol bus nors vienas narys. **AR**

PRANEŠIMAS

Visos teisės į Ateitininkų Kišeninio Kalendoriaus 1947 metams tekstą priklauso kalendoriaus leidėjams — — Moksleivių Ateitininkų Sąjungai. Panaudojimas tekstų be PMAS C. Vbos atsiklausimo draudžiamas, ir tokiu atveju kaip už autoriaus teisių pasisavinimą bus traukiama atsakomybėn.

PMAS C. Valdyba

"ATEITIES" GARBĖS PRENUMERATORIAI

Kun. J. Pakalniškis, Brooklyn, N. Y., Dr. L. Prūsas, Brooklyn, N. Y., Kun. P. Patlaba, Čikaga, Ill., Kun Pr. Bastakys, Newark, N. J., Kun. P. Juras, Boston, Mass., Kun. Dr. V. Endriūnas, New Rochele, N. Y., A. Pargauskas, Čikaga, Ill., Kun. Dr. J. Prunskis, Čikaga, Ill., S. Mažionytė, Plattsburg, N. Y., D. Treigytė, Toronto, Ont., Kun. Slavinas, War, W Virg., Kun. Karalevičius, Bayonne, Kun. Dr. Geisčiūnas, Great Falls, St. Ranchinas, Čikaga, Ill., Prof. dr. Pr. Padalskis, Detroit, Mich., Otonas Vaitkevičius, Čikago, Ill.

* * *

Brocktono moksl. at-kų kuopai, atsiuntusiai 20 dol., auką, nuoširdžiai dėkoja "Ateitis".

M.A.S. IR S.A.S. CENTRO VALDYBŲ VOKIETIJOJE

PRANEŠIMAI

1. Moksleiviai ir studentai at-kai nuoširdžiai dėkoja sesėms ir broliams at-kams Amerikoje už materialinę ir dvasinę paramą.

2. Visi gautieji stipendijoms blankai yra persiunčiami su atitinkama rekomendacija Mr. Kirchner įstaigai. Atsiradus kokiems pasikeitimams visuomet pranešime "Ateityje", nes į privačius laiškus nespėjame atsakyti.

Jei kas turėtų ypatingų pageidavimų, privalo kreiptis tiesiog į Mr. Kirchner įstaigą Muenchene, nurodydami, kada ir per kokią organizaciją ar asmenį blankai buvo pasiųsti.

Visi moksleiviai ir studentai, kurie yra užvedę bylas stipendijos reikalais, pakeitę gyvenamąją vietą tuojau praneša savo adresą atitinkamoms Centro Valdyboms.

Moksleiviai: A. Razma, (14) Tuebingen, Reutlinger str 12. Germany.

Studentai: Z. Brinkis, (14) Tuebingen, Ulrich str. 18. Germany.

Kitu atveju gali nukentėti stipendijų reikalai.

Suinteresuoti dar gali užpildyti blankus stipendijoms JAV gauti.

M.A.S. ir S.A.S. C.V. Vokietijoje

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Stepas Zobarskas. MĖNESIENOS SĖJA, Lietuvių skaitymai, 1950 m., 72 psl. Piešiniai D. Tarabildienės.

LAIŠKAI LIETUVIAMS, nr. 2, 1950 m. kovo mėn., 24 psl., leidžia Tėvai Jėzuitai Čikagoje.

LIETUVOS SKAUTAI TREMTYJE, paruošė A. Ružancovas, 1945-49 m. bibliografija. Lietuvių Bibliografinės Tarnybos Leidinys nr. 21, 1950 m. kovo mėn. 15 d., 14 psl.

SAVU KELIU, At-kų Federacijos Valdybos biuletenis nr. 3.

MIELAS JAUNUOLI,

Išklydęs į pasaulį Tu daug ko netekai. Tu pajutai, kad lieki vienišas; gimtosios žemės peizažas dingsta iš Tavo atminties, gyvenimo srovė neša Tave tolyn nuo tėvynės, idealų ir kūrybinio kelio. **Nenusimink! ATEITIS** ir toliau liks Tavo geriausias draugas!

ATEITIS lankys Tave reguliariai net ir tolimiausiame pasaulio krašte, nešdama jaunai sielai paguodą, suraminimą ir ryžtą dideliems žygiams;

ATEITIS aplankys Tave po sunkaus darbo grįžusį, dvasinio peno pasiilgusį ir kels į kūrybinio pasaulio aukštumas, įžiebdama viltį ir tikėjimą šviesesne ateitimi;

ATEITIS atras Tave visur, kur Tu bebūtum: fabrike, kasyklose, miškuose, kolegijoje ar universitete ir perduos Tau viso lietuviškojo katalikiškojo jaunimo mintis, rūpesčius ir siekimus;

ATEITIS apjungs visą lietuvių katalikiškąjį jaunimą visuose kontinentuose, padės išsilaikyti nepaskendusį kasdieniniuose rūpesčiuose, žadinti kūrybines jėgas ir ruoštis **Lietuvos prisikėlimui!**

ATEITIS, vienintėlis lietuviškojo jaunimo žurnalas, kels ir rūpinsis visais mūsų jaunimo klausimais;

ATEITIS, pradėjusi 1911 metais katalikiškojo Lietuvos jaunimo sąjūdį, puoselėjusi lituanistinius dalykus nepriklausomybės laikais, žadinusi tautinę sąmonę tremtyje, — ir dabar šiuo taip pavojingu bei sunkiu metu ateina pas Tave, mielas jaunuoli, kad Tau padėtų išlikti geru kataliku ir tauriu Lietuvos sūnumi!

ATEITIS pasirodys kiekvieną mėnesį. Prenumeratos kaina metams — 3.00 dol. Užsakymus ir raštus siųsti: **ATEITIS,** 417 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y., USA.

Jaunuoli, katalike — **ATEITIS** geriausias Tavo draugas!

ALp(LKA)1786
1950, Nr.3

90.725.189